PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Cena 15 lir - 2.50 din | TRST sreda 6. julija 1949 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 159 (1249)

Poročilo Louisa Saillanta, gen. sekretarja SSZ, na II. kongresu v Milanu

Zasluge sindikatov FLRJ za utrditev gospodarske moči države

Sindikati FLRJ so izvršili vse svoje obveze do SSZ in učinkovito sodelujejo pri utrditvi svetovne solidarnosti, poudarja v svojem poročilu Louis Saillant

MILAN, 5. (Tanujg) — Predsedstvo II. kongresa Svetovne sindikalne zveze je danes objavilo podrobno porččilo generalnega sekretarja zveze Louisa Saillanta o delovanju Svetovne sindikalne zveze od prvega kongresa do danes. To poročilo, ki obsega knjigo s 600 stranmi, vsebuje popolno dokumentacijo aktivnosti zveze.

Ko govori o jugoslovanskih sindikatih, poudarja Louis Saillant njihovo iniciativo glede povečanja produkcije in pravičnega plačevanja delavcev. «V Jugoslaviji je bilo doseženo povečanje rentabilnosti dela kakor tudi povišanje mezde — piše v poročilu — prav tako se je tudi utrdila gospodarska moč države. Zveza jugoslovanskih sindikatov je izvršila vse svoje obveze v zvezi s sklepi Svetovne sindikalne zveze. Jugoslovanski sindikati so sledili z najbolj živim zanimanjem vse manifestacije mednarodnega življenja in učinkovito sodelujejo pri svetovni solidarnosti».

LOUIS SAILLANT

Bivši francoski minister Croisat je danes govoril na kongresu in se je izrekel proti vsakršnemu sektaštvu na sindikalnem polju ter pozval kongres, naj sklene prijateljske odnose s sektaškimi sindikati. Sovjetski delegat Kuznjecov je poudaril, da je SSZ najvažnejša svetovna organizacija delavstva, katere vrata so odprta vsem tistim, ki želijo mir brez razlike na vero, raso in političnoprepričanje.

Generalni sekretar poljskih sindikatov ZAVADCKY je govoril o življenjskih pogojih delavsškega razreda v Sovjetski zvezi in v državah nove demokracije ter poudaril, da so v teh državah na vladi predstavniki ljudstva in je zaradi tega življenjska raven delovnega ljudstva po vojni zboljšana ,medtem ko so bila dosežena velika povišanja mezde in socialne preskrbe. Svoj govor je zaključil s poudarkom, da uspeh borbe, ki jo vodijo delavci vodi k utrjevanju njihovih pravic in k mednarodni solidarnosti sindikatov in politiki miru, ki jo vodi Sovjetska zveza.

Za njim je govoril delegat sindikatov Ceylona Wickremasinghe, ki je govoril o življenjskih pogojih delavstva v kolonialnih državah. Dejal je, da so te države najrevnejše na svetu. Pripomnil je, da se je v Indiji in Indoneziji življenjska raven delavstva po vojni zopet znižala. Posebno je poudaril, da morajo evropski sindikalni voditelji opustiti misel, da so kolonije potrebne za zboljšanje življenjske ravni evropskega delavstva. Imperialisti hočejo rešiti gospodarsko krizo, ki je na obzorju s tem, da bi vrgli posledice na ramena delavstva kolonialnih držav. Izkoriščanje teh držav se vrši po starem sistemu prilaščanja surovin po nizki ceni ter z njihovo nadaljnjo predelavo v inozemstvu.

V Indoneziji se je začela v velikem obsegu akcija proti sindikalnemu gibanju s strani gospodujočih vlad. Ob zaključku svojega govora je govornik poudaril, da je ena izmed glavnih nalog SSZ obramba pravic delavstva v kolonialnih državah.

Polnomočeni minister FLRJ v Italiji Ivekovič in vodja jugoslovanske delegacije na drugem kongresu SSZ Salaj v spremstvu nekaterih članov delegacije sta obiskala velike ladjedelnice in tovarne traktorjev v Genovi. Zadržala sta se v dolgih prisrčnih pogovorih z delavstvom obeh velikih industrij. Predstavniki delavstva so pokazali veliko zanimanje za Jugoslavijo, za položaj jugoslovanskih sindikatov in za zgradnjo jugoslovanske industrije. Z zadovoljstvom so sprejeli povabilo jugoslovanskih predstavnikov, da obiščejo novo Jugoslavijo v družbi z delegacijo delavstva Genove.

„Borba" odgovarja na komentar Višinskega in „Pravde"

Nemirna vest

Med tem ko države Kominforma kričijo o prehodu Jugoslavije v imperialistični tabor, se je Višinski konkretno sporazumel z imperialisti na škodo FLRJ in koroških Slovencev

BEOGRAD, 5. — V članku pod naslovom «Nemirna vest» obsoja današnja «Borba» poizkuse sovjetskega zunanjega ministra Višinskega in moskovske «Pravde» da bi opravičili sporazum glede Avstrije na škodo koroških Slovencev in Jugoslavije ter da bi skrili nemarksistično in nedemokratično stališče svoje vlade glede malega, zatiranega naroda in proti socialistični Jugoslaviji.

«Borba» odklanja trditve Višinskega in moskovske «Pravde», ki zatrjuje, da je Jugoslavija vodila tajna pogajanja s predstavniki Velike Britanije za hrbtom SZ.

Borba piše:

«Jugoslavija ni nikdar imela skrivnosti. Ona ni nikdar skrivala svojih namenov glede, svoje zunanje politike. Toda vsakokrat, ko so predstavniki jugoslovanske vlade začeli kakršna koli pogajanja ra rešitev vprašanja Slovenske Koroške s komur koli, je bila o tem SZ vedno podrobno obveščena o pravem času.

Jugoslavija je zaradi tega dala v vednost, da bi želela sporazumno rešitev vprašanja Koroške. Pri izvajanju takšne politike bi bila Jugoslavija vedno pripravljena na koncesije in na žrtve, zavedajoč se popolnoma svoje odgovornosti za mirno rešitev povojnih prepirov. To se je zgodilo tudi v primeru konference namestnikov zunanjih ministrov v Londonu 1949. Jugoslavija je tedaj dala svoj kompromisni predlog za rešitev koroškega vprašanja. predlog, ki ga je tedaj odločno podpirala SZ in njen predstavnik Zarubin».

Ob zaključku članka piše Borba, da primer komentarja Višinskega in «Pravde» o pariških sklepih razkrinkuje drugo značilnost kampanje Kominforma proti Jugoslaviji. «Potrebno je odkrito in jasno povedati da med tem ko države Kominforma delajo toliko hrupa, češ, da se socialistična Jugoslavija sporazumeva z imperialisti ter da je prešla v imperialistični tabor, je to storil konkretno Višinski in se sporazumel z imperialisti na škodo socialistične Jugoslavije in koroških Slovencev. To nas sili, da smatramo, da mora vsa kampanja Kominforma služiti za to da graja Jugoslavijo».

„Ca nisc' uno è fesso"

(Ob šovinističnih izpadih glede zamenjave lire)

Ves reakcionarni tisk, ki vodi kampanjo za priključitev celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji, cvili kakor pes, ki mu stopiš na rep. Zamenjava jugolire jim je privabila na pero kronični šovinistični žolč. Vidalijevi socialpatrioti pa, ki hočejo iztrgati iz rok italijanski buržoaziji zastavo iredentističnega šovinizma, so dali dogodku večji poudarek, kot ga je istemu dogodku dal reakcionarni tisk. Njihov «baratto infame» ima samo ta smisel: izraža njihovo patriotsko ogorčenje nad dejstvom, da italijanski buržoaziji še ni uspelo dejansko vključiti tudi cone B Tržaškega ozemlja v sklop italijanske države, kot je to dosegla glede cone A z raznimi sporazumi sklenjenimi z anglo-ameriško vojaško upravo. Za Vidalijeve socialpatriote je s te strani vse v redu. Ze davno to je, odkar obstajajo — so prenehali protestirati proti enostranski vključitvi tržaškega gospodarstva v okvir italijanskega gospodarstva; guvernerja pa si danes želijo samo zato, da bi mogli vključiti tudi cono B, v pričakovanju «boljše» rešitve, to je, priključitve celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji tudi «de iure». Zato je njihovo ogorčenje tudi patriotsko iskreno, in zato opisujejo dogodek s tako črnimi barvami. V tej kampanji proti ljudski oblasti in jugoslovanski vojaški upravi, se preko reakcionarnega tiska Vidalijevi socialpatrioti povezujejo posredno na šovinističnega škofa Santina, ki ima v tej kampanji vodilno vlogo.

Tako je zbor kompleten.

Italijansko reakcijo je ukrep o zamenjavi jugolire zadel v živo. Dejstvo, da se je jugoslovanska cona Tržaškega ozemlja rešila klešč, ki so zavirale njen nadaljnji gospodarski razvoj, ji ne gre v račun. Vse njene klevete in izmišljotine v zvezi z zamenjavo jugolire, niso nič drugega kakor klevete in izmišljotine. Take narave so podtikanja, češ, da ni mogoče zamenjati več kot 20 tisoč jugolir, medtem ko je n. pr. večje število kmetov zamenjalo nad pol milijona jugolir. Na drugi strani pa se nekdo boji, da bi ostala skoro milijarda jugolir nekrita, češ da je 500 milijonov dinarjev premajhna vsota za kritje celotnega obtoka jugolire. Bojazen je na mestu, le da gre za približno 300 milijonov jugolir, ki so v rokah tržaških špekulantov in ki so jih hoteli utihotapiti v cono B, a jih je ljudska zaščita zasačila in jim valuto zaplenila. Za kritje te valute seveda niso potrebni dinarji. Zato istrski begunci tudi protestirajo!

Na poostritev njene kampanje proti coni B, in na njene grožnje, odgovarjamo kratko, a jedrnato.

Anglo ameriški imperialistični krogi in anglo ameriška vojaška uprava se motijo, če mislijo, da je le njim dovoljeno kršiti mirovno pogodbo z Italijo, ostali pa naj bi mirno in potrpežljivo prenašali posledice teh kršitev. To je višek naivnosti! Kakor je bila cona A poverjena zaupniški upravi angleškim in ameriškim oboroženim silam, tako je bila cona B poverjena zaupniški upravi Jugoslovanske armade. Mirovna pogodba z Italijo točno opredeljuje kompetence zaupniške uprave. In če je anglo ameriška vojaška uprava v svoji politiki kršenja določb mirovne pogodbe šla celo tako daleč, da smatra jugoslovansko cono Tržaškega ozemlja za inozemstvo, kako je mogoče pričakovati, da bo vojaška uprava jugoslovanske armade, kot predstavnica enakopravne zavezniške države, ostala samo pri protestih in mirno gledala, kako se s tako politiko prizadeva občutna škoda prebivalstvu področja, ki ji je zaupano v upravo?

Danes žanjejo, kar so sejali!

Italijanska reakcija more kričati po mili volji. Tudi Vidali se more repenčiti in napihovati, kolikor mu pljuča prenesejo, in čez. Edino, kar se jim more zgoditi je, da počijo (brez posebne škode).

Nova Kitajska mora sodelovati pri sklepanju mirovne pogodbe z Japonsko

Kar se bo sklenilo brez odobritve kitajskega ljudstva, ne bo za novo Kitajsko obvezno - Velike slavnosti v Šanghaju

BEOGRAD, 5. -- Opolnomočeni minister in izredni poslanik Izraela v Beogradu dr. Moša Ichay je izročil danes akreditivna pisma predsedniku prezidija ljudske skupščine FLRJ dr. Ivanu Ribarju.

KANTON, 5. — Na radiu osvobojene Kitajske je imel Cenčunju, član glavnega odbora demokratične zveze, za 12. obletnico vojne proti Japonski govor, v katerem je najprej omenil predlog Višinskega na pariški mirovni konferenci, da bi morala Kitajska sodelovati pri sestavi mirovne pogodbe z Japonsko v skladu s potsdamskimi dogovori. Nato je Cenčunju izjavil: «Nova Kitajska bo poslala svoje predstavnike na konferenco za mirovno pogodbo z Japonsko. Kakršna koli odločitev, ki bi bila sprejeta brez odobritve kitajskega ljudstva, se bo smatrala kot da je ni. Ameriške čete, je nadaljeval govornik, bodo morale po podpisu pogodbe oditi. Japonska se mora spremeniti v zares demokratično državo ter mora navezati normalne diplomatske odnošaje z novo Kitajsko. V zaključku svojega govora je Cenčunju obtožil ameriške imperialiste, da iz dneva v dan odlagajo podpis mirovne pogodbe z Japonsko. Na ta način upajo, da pogodba ne bo nikoli podpisana in da bodo imeli čas, da zopet zbude japonski militarizem za eventuelno novo napadalno vojno.

Včeraj je bila v Šanghaju prva velika manifestacija v proslavo osvoboditve tega mesta. Po glavnih ulicah mesta se je ob navzočnosti stotisočev gledalcev razvijal ogromen sprevod, ki so ga organizirali sindikati delavcev in intelektualcev. V morju rdečih zastav so se pomikali transparenti s slikami Maocetunga ter vrhovnega poveljnika kitajske osvobodilne vojske Čudeja. V prihodnjih dneh bo še več podobnih proslav.

Sestanek namestnikov vojaških guvernerjev

BERLIN, 5. — Namestniki vojaških guvernerjev vseh štirih zasedbenih con so se danes popoldne sestali na sedežu nadzorstvenega sveta v Berlinu. Na dnevnem redu je bila izvršitev sklepov pariške konference.

Sklenili so ustanoviti odbor strokovnjakov, ki bo imel nalogo preučevati probleme prevoza in trgovine med conami.

Ameriški guverner Nemčije Mac Cloy je imel pogovor z generalom Čujkovom in izrazil željo, da ga obišče v Karlsruhe. Pogovor se je vršil na sprejemu, ki ga je priredil Mac Cloyu general Hays. Nato je Mac Cloy sledečega dne obiskal sovjetskega poveljnika.

General Čujkov je izjavil, da je z obiskom Mac Cloya zelo zadovoljen in da je mnenja, da bo sodelovanje z Mac Cloyem mnogo laže, kot je bilo z generalom Clayem.

Wallace svari pred atlantskim paktom

NEW YORK, 5. — Na predvečer pričetka debate za ratifikacijo atlantskega pakta je Henry Wallace poslal ameriškemu senatu pismo, v katerem izjavlja, da more zunanja politika, ki se naslanja na načela atlantskega pakta, privesti Združene države samo do bankrota. Wallace zatrjuje, da atlantski pakt ogroža Združene države z državnim bankrotom zato, ker «nas obvezuje, da izdajamo že nadaljnje milijarde za našo oborožitev in za oborožitev drugih držav. Realnost svetovne gospodarske krize zahteva, da se ustavimo na točki, na kateri se nahajamo, ter popolnoma revidiramo našo zunanjo politiko, ki jo izraža atlantski pakt.»

Proglas CK KP Francije za 14. julij

PARIZ, 5. — Današnja «Humanite'» objavlja proglas centralnega komiteja KP Francije francoskemu ljudstvu za 14. julij dan, ko je bila zavzeta Bastilja. Proglas poudarja, da je enotnost francoskega ljudstva zaradi politike bede, reakcije in vojne, ki izvirajo direktno iz Marshallovega plana in atlantskega pakta, vedno bolj trdna. Odločna politika Sovjetske zveze, pridobitve ljudskih demokracij, odločilne zmage demokratične Kitajske kakor tudi vedno bolj naraščajoče gibanje brezštevila ljudi vsega sveta, ki so odločeni, da rešijo mir, — vse to je utrdilo protiimperialistični tabor ter pripomoglo k doseg; prvih pozitivnih rezultatov v mednarodnih pogajanjih. Centralni komite poziva k enotnosti akcije komuniste, socialiste, katoličane republikance vseh tendenc, naj odločno izrazijo svojo voljo za mir, svoj protest proti atlantskemu paktu, svojo zvestobo francosko - sovjetskemu prijateljstvu. «Ne bomo dovolili, da bi se izdajalci maščevali in rešili bomo Francijo pred novo katastrofo. Odprli bomo pot za ustanovitve demokratične vlade, ki bo izvajala politiko državne neodvisnosti ter bo dala Francozom kruh, svobodo in mir».

Protestna nota FLRJ romunski vladi

BEOGRAD, 5. (Tanjug) — Ambasador FLRJ v Bukareštu je 2. t. m. izročil tajniku romunskega zunanjega ministra protestno noto zaradi podpore, ki jo daje Romunija jugoslovanskim izdajalcem, ki že nekaj časa izzivajo in napadajo funkcionarje ambasade FLRJ v Bukareštu in njihove družine. Člani teh izdajalskih tolp so 31. junija t. l. napadli na ulici tiskovnega ataseja Milenka Stojanovića in njegovo ženo. Istega dne so napadli uradnika ambasade Boška Vasića, naslednjega dne pa Stojanovićevo ženo. 1. julija so razbojniki poskusili preprečiti pot avtomobilu ambasadorja FLRJ, nato pa so napadli uradnike ambasade Lacića in Bakića. V noči med 1. in 2. julijem so napadli stanovanje tajnika ambasade Kavčiča in Stojanovića s kamenjem in palicami. Funkcionarja ambasade sta zaradi tega zahtevala intervencijo policije, a brez uspeha. Romunske oblasti ne samo da niso ničesar ukrenile, da bi ti napadi prenehali, temveč so to početje banditov dopuščale na več kot dobrohoten način.

Japonski povratniki množično pristopajo v KP

TOKIO, 5. — Japonski vojaki, ki so se vrnili iz Sibirije, množično pristopajo h komunistični partiji. Včeraj zvečer je prišlo v Kiotu do incidentov, ko se je 1600 bivših ujetnikov, ki so se vrnili iz Sovjetske zveze, pridružilo komunistom ter zahtevalo osvoboditev sindikalnih voditeljev, ki so bili aretirani v nedeljo.

S konference namestnikov za Avstrijo

PETROLEJ ZA SZ - DA PRAVICE SLOVENCEV PA - NE

SPADAJO V OKVIR DOSEŽENEGA SPORAZUMA ŠTIRIH ZUNANJIH MINISTROV

LONDON, 5. — Na današnjem zasedanju so namestniki zunanjih ministrov, ki sestavljajo mirovno pogodbo z Avstrijo, sklenili, da ustanove dve podkomisiji: eno za petrolej in eno za Donavsko paroplovno družbo. Te dve podkomisiji, ki bosta imeli nalogo, da podrobno ugotovita imetje in bremena petrolejskih industrij in Donavske paroplovne družbe, ki bodo izročene Sovjetski zvezi, morajo predložiti svoje poročilo namestnikom v prihodnjih 15 dneh.

V ostalem se pogajanja nadaljujejo v ozračju sodelovanja in medsebojne prijaznosti. Edino nesoglasje, ki se je danes pojavilo, je povzročil osnutek člena 35, kakor ga je predložil sovjetski delegat Zarubin. Britanski delegat Mallet je predlagal, da bi se imetje, ki ga mora Avstrija izročiti, dodelilo «družbam, ki jih navede sovjetska vlada» in ne «Sovjetski zvezi», kot je predlagal sovjetski delegat. Britanskemu delegatu sta več ali manj pomagala ameriški in francoski. V krogih francoske delegacije zatrjujejo, da gre tukaj bolj za formalno ne pa za bistveno vprašanje. Jutri bodo nadaljevali razpravljanje o tem vprašanju.

Neki predstavnik državnega tajništva v Washingtonu je danes izjavil, da so razgovori za avstrijsko mirovno pogodbo dokaj napredovali. Dejal je tudi, da sta se dva problema izmed treh, ki so še ostali nerešeni, močno približala rešitvi. Predstavnik je tudi dodal, da nekateri dodatki, ki jih je iznesel sovjetski delegat glede pravic slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji, ne spadajo v okvir sporazuma, ki so ga dosegli zunanji ministri na konferenci v Parizu.

Pomočnik jugoslovanskega zunanjega ministra Leo Mateš je danes prispel z letalom v London. Pri svojem prihodu v London je Mateš izjavil predstavnikom tiska, da ima namen sestati se z namestniki štirih zunanjih ministrov, ki sestavljajo načrt mirovne pogodbe z Avstrijo. «Kaj več bom lahko povedal, ko bom odhajal iz Londona» je dejal Mateš.

Dimitrov se je poslednjič vrnil v domovino

V Bukarešti se je od pokojnika poslovil ministrski predsednik Petru Groza - Georgija Dimitrova je spremljal na njegovem zadnjem potovanju maršal Sovjetske zveze Vorošilov

BUKARESTA, 5. — Ob 14 je prispel v Bukarešto vlak s posmrtnimi ostanki Georgija Dimitrova. Na postaji so čakali člani prezidija republike, vlade ter centralnega komiteja stranke delavcev. Predsednik vlade Groza je imel govor, v katerem je med drugim rekel:

«Narodi vsega sveta so spoznali v Dimitrovu največjega organizatorja protifašističnega gibanja. Romunska vlada in ljudstvo se skupno z delavci vsega sveta klanjajo njegovemu spominu.» Gospa Ana Pauker, minister za zunanje zadeve, je izjavila, da je «njegova smrt nenadomestljiva izguba za vse človeštvo. Toda smrt Dimitrova ne bo izbrisala slike tega velikega borca komunističnega gibanja». Ko je omenila borbo Dimitrova proti fašizmu, je Ana Pauker takole zaključila: «Nadaljevali bomo tesno združeni ter strli na našem pohodu sovražnika zunaj in znotraj naše dežele».

Ob 14.30 je vlak zapustil Bukarešto ter odpeljali proti Giurgiu, donavskemu pristanišču. Stevilna vladna delegacija pod vodstvom Groze je spremljala vlak do tega pristanišča.

Bolgarska delegacija z generalom Dobričem Terpezovem, ministrom za gospodarski načrt, je v Giurgiu v Romuniji sprejela posmrtne ostanke predsednika Dimitrova, ki jih je spremila nato v Russe na bolgarskem bregu Donave. Ob tej priliki se je zbrala ogromna množica ljudstva. V posebnem vlaku so bili sovjetski maršal Vorošilov, podpredsednik vlade SZ, Roza Dimitrovna, vdova pokojnika, Gorkin, tajnik Vrhovnega sovjeta ZSSR, Stela Blagojeva, bolgarski poslanik v Moskvi, Ana Pauker, romunski minister za zunanje zadeve, ki je bila na čelu romunske delegacije v spremstvu Dimitrova, in še drugi odličniki.

Proglas bolgarske vlade pravi med drugim: Pokojnik se je z energijo in pogumom boril proti monarhiji, proti šovinizmu in proti «bolgarski fronti» kakor tudi proti nacionalizmu in imperialistom ter kapitalističnim izkoriščevalcem. — Našega ljubljenega voditelja ni več med nami, toda mi bomo še z večjo energijo nadaljevali napore za izgradnjo socializma v Bolgariji». Podoben proglas je izdala tudi sofijska občina. Sveti sinod bolgarske pravoslavne cerkve pa je povabil vse višje duhovnike, naj se udeležijo zborovanj, ki se bodo vršila ob smrti predsednika Dimitrova.

Smrt Georgija Dimitrova je povzročila danes zvečer majhen incident v italijanskem senatu, ko se je predsednik Bonomi protivil, da bi komunistični senator Umberto Terracini počastil spomin predsednika Bolgarije. Bonomi je dejal, da pravilnik senata ne določa, da bi se počastili tujci in izrazil je bojazen, da bi počastitev Dimitrova ustvarila precedenčni primer. Terracini je nato odgovoril, da je vstopil v senat italijanske republike, ker se je boril proti fašizmu in zaradi tega čuti dolžnost, da počasti Dimitrova, ki je aktivno sodeloval v tej borbi. Dimitrov se ni boril samo za svoje ljudstvo, temveč za vsa ljudstva in nacistična tiranija je prejela svoj prvi udarec prav tisti dan, ko je nemško sodišče moralo oprostiti Dimitrova po dokazu, da on ni zažgal Reichstaga.

Razsodba na procesu v Skopju

BEOGRAD, 5. — Okrožno sodišče v Skopju je obsodilo na prisilno delo od 4 do 16 let pet Makedoncev, štiri Bolgarę in enega Jugoslovana, ki so bili obtoženi, da so jih poslale v Jugoslavijo bolgarske oblasti, zato da bi izvrševali sabotažna dejanja, atentate in vohunsko delovanje.

Trgovinske pogodbe med SZ, Finsko, Poljsko in ČSR

MOSKVA, 5. — V Moskvi so bile 29. junija podpisane trgovinske pogodbe med SZ, Finsko, Poljsko in ČSR. Finska bo dobavljala Sovjetski zvezi zložljive hiše, majhne ladje in drugo blago v vrednosti 100 milijonov rubljev. Sovjetska zveza pa bo dobavljala živila Poljski in ČSR.

Nove romunsko - sovjetske gospodarske družbe

BUKARESTA, 5. — Na sovjetskem poslaništvu v Bukarešti so bile podpisane v navzočnosti Petra Groze, Ane Pauker, Vasilija Luka in Jatrova, podnačelnika generalne direkcije za sovjetska dobroimetja v inozemstvu, razne konvencije o ustanovitvi novih romunsko-sovjetskih mešanih družb in o razširjenju že obstoječih družb. Nove konvencije se nanašajo med drugim na premog, kovine in stavbeni material.

PRAGA, 5. — Podpredsednik češkoslovaške vlade Fierlinger je danes zjutraj odpotoval z letalom v Moskvo na čelu delegacije visokih funkcionarjev, ki bodo jutri prisostvovali otvoritvi razstave češkoslovaške industrije.

Odbit monarhofašistični napad

ATENE, 5. — Monarhofašisti so pričeli novo ofenzivo proti enotam grške demokratične vojske na Kajmakčalanu. Ceprav jim je pri napadu pomagalo topništvo in letalstvo, so bili vendar odbiti.

V Tesaliji so enote prve divizije demokratične vojske uspešno napadle monarhofašistične čete pri Agiji ter pri hribu Malovust. Partizanske enote so napadle monarhofašistične siel tudi na Peloponezu, čeprav so atenski uradni krogi že večkrat javljali, da je Peloponez «popolnoma očiščen».

Van Zeeland ni mogel sestaviti nove vlade

BRUSELJ, 5. — Ko so se tudi ponovna pogajanja Van Zeelanda z liberalci za sestavo vlade izjalovila, je Van Zeeland vrnil mandat za sestavo vlade.

Ustava ČSR jamči svobodo a obenem ščiti pred preganjanjem

Na Velehradu je 30.000 romarjem govoril duhovnik minister Plojhar - Francoz Boulier pa je poudaril, da Francozi ne bodo nikoli šli v vojno proti slovanskim narodom

PRAGA, 5. — V zgodovinskem gradu blizu Bratislave je na slovesnosti, ki se tamkaj vrši vsako leto na ta dan, govoril predsednik vlade Zapotocky, ki je dejal: «Svoboda veroizpovedi je zagotovljena. Zajamčena je z ustavo. Toda ustava zagotavlja tudi državljansko svobodo, zaradi česar mi ne bomo nikoli dopustili, da bi tiste duhovnike in tiste vernike, ki so vdani režimu, cerkveni dostojanstveniki preganjali.» Ko je govoril o verskih bojih na Češkem in o delovanju sv. Cirila in Metoda, ki sta se uprla reakcionarnim duhovnikom, ki so prišli z zapada, je predsednik vlade poudaril, da danes katoliška akcija ponovno vzbuja v ljudstvu nacionalne ideje.

30.000 ljudi se je udeležilo ljudskega romanja na Velehrad blizu Brna. Pri tej manifestaciji so govorili minister za ljudsko zdravje pater Plojhar, francoski duhovnik Boulier ter minister za transport ter predsednik ljudske stranke Petr. Pater Plojhar je med drugim izjavil: «Ne omo šli za zgledom Velike Britanije in ne bomo ustanavljali narodne cerkve. Tudi ne bomo sledili zgledu Švice, ki je prepovedala cerkvene redove. Dokazali bomo, da je možno istočasno biti dobri katoličani, dobri državljani, dobri ljudski demokrati in dobri socialisti. Ne bomo rušili cerkva, temveč jih bomo zopet pozidali in pregnali bomo tiste, ki zlorabljajo vero. Za njim je govoril Boulier, ki mu je množica burno ploskala. Pozval je češkoslovaško ljudstvo, naj ne verjame, da je zapuščeno za «železno zaveso». In ko je omenil kongres miru, ki se je vršil v preteklem aprilu v Parizu, je govornik zagotovil, da Francozi ne bodo nikoli šli v vojno proti slovanskim narodom.

Delo oceanografskega inštituta v Splitu

ZAGREB, 5. — Oceanografski institut v Splitu je vrgel letos v morje 13 tisoč sardin označenih s posebnimi znaki v cilju znanstvenega preučevanja, ki bi olajšalo racionalno uporabo te vrste rib. Ko bodo tako označene sardine ulovljene, bo institut ugotovil kraj in čas, kdaj so bile vržene v morje ter nato preučil njihov premik, starost in možnost prehrane.

Lani in letos so znanstvene ekspedicije tega instituta 12 mesecev zbirale dragocen material in hidrografske podatke o življenju v morskih globinah. Posebno pažnjo posvečajo v institutu odgajanju morskih mehkužcev, ki so na tržiščih v državi in v tujini zelo iskani. Institut proučuje tudi gojenje najbolj cenjenih morskih rib, ki igrajo važno vlogo v ribiški industriji.

Zahvala Špancev delegaciji FLRJ pri OZN

NEW YORK, 5. (Tanjug) — Nacionalni komitet za kulturo v Havani je poslal predstavniku FLRJ pri OZN pismo, v katerem izraža jugoslovanski delegaciji svojo hvaležnost, ker je na zadnjem zasedanju generalne skupščine OZN branila interese španskega naroda in se borila proti predlogu za vzpostavo normalnih diplomatskih odnosov s Francovo Španijo.

Gospodarski položaj v ZDA

I.

Konservativni londonski «Economist» in laburistični «New Statesman and Nation» sta v svojih številkah od sobote naenkrat posegla v jedro gospodarsko političnih dogodkov Zapada. Prvi je brez ovinkov priznal da je nastopila kriza, ki se bo proti jeseni še poostrila. Pri tem misli predvsem na položaj v ZDA. Laburistični revija pa je dala duška Crippsovi zadrževani jezi in je ostro napadla izvajanje Marshallovega plana. Da nasprotuje britanskemu «načrtnemu» gospodarstvu in da je treba brez odloga ali ERP-planu izpremeniti cilje, ali pa ga ukiniti. To je hud laležž proti Hoffmanu in Harrimanu, ki pritiskata na laburistično vlado z zahtevo, da se obnovi čim liberalnejša trgovina med zapadnoevropskimi članicami Marshallovega načrta. Cripps je te dni na pariškem zasedanju odbora teh držav sicer moral pristati na koncesije (25 odst. aktivnega salda, ki izvira iz medsebojnega dvostranskega obračunavanja trgovanja, bo odslej na razpolago tudi za nakupe v ostalih državah-članicah, 75 odst. aktiv pa bo še vedno mogoče realizirati le z nakupi v državi-sopogodbenici), toda, kakor tolmači «Journal de Geneve», je to le provizorij in se Cripps nikakor ni odpovedal svojim namenom. Sprejel je gol, o prvi priliki, pa bo njegov naval na nasprotnika že močnejši.

Na zapadu, kjer so vajeni pripisovati zadnje čase krize le Vzhodu, so torej odkrili in priznali krizo. Mimo dejstev pač niso mogli in tudi Attleejev nedeljski govor v Manchesteru pomeni v bistru bolj izbruh notranje krize britanskega laburizma, kakor pa poskus valiti odgovornost za težave na inozemstvo. Vladni krogi ZDA imajo vse več opravka s senatorji in poslanci, ki zahtevajo štednjo in protestirajo proti temu, da Marshallov načrt s sredstvi ameriškega davkoplačevalca dviga evropsko konkurenco. Hoffmana, ki je grozil z ostavko, ako senat zniža letošnje ERP-kredite, je zavrnil poslanec vladne demokratske stranke Mc Kellar, češ da bi bila za ZDA in za svet sreča, ako bi prvi ERP-minister odstopil. «Wall Street Journal» pa celo že zahteva naj se prične brez odloga in ovir trgovati z ZSSR.

Kaj se je torej dogodilo v Ameriki?

Ekonomija ZDA, ki ji je po l. 1937 znova pretila kriza (marca 1940 je znašalo število brezposelnih 9,164.000 ljudi!), si je v drugi svetovni vojni silno opomogla. Delež njene industrijske proizvodnje, ki je v letih 1936—1939 tvorila 32 odstotkov svetovne industrijske proizvodnje, se je ob koncu druge svetovne vojne dvignil na 60 odst. Hkrati se je povečala storilnost povprečne delovne ure za 21.8 odst., med tem ko je drugod silovito padla. Celo v Veliki Britaniji, ki ni bila pod okupacijo n. pr. za 30 odstotkov! Trgovinska bilanca ZDA, ki je bila že pred vojno aktivna za nad tri milijarde dolarjev, je dosegla po vojni ogromen porast. V 1948 n. pr. je znašal izvoz vrednost 12.5 milijard dolarjev, uvoz pa le nekaj nad 7 milijard.

Toda nastopile so nujne povojne izpremembe. Proizvodni indeks, ki se je dvignil od 100 za povprečje 1935—1939 na najvišjo točko konec marca 1943 z 245, (vojna!) padal do prvih mesecev 1946 na 160, nato pa se v začetku 1947 zopet dvignil na 180, konec 1947 na 186, konec 1948 na 190. Letos pričenja zopet padec: na 179 v aprilu, 175 v maju, 170 v juniju. Nazadovanje v skokih torej. Napovedujejo pa nadaljnje močne padce proti jeseni.

Nazadovanje se približuje kritičnemu položaju v 1946. Po pisanju «Economista» bi bila nameč kriza nastopila že pred dvema letoma, da ni bila odložena. Zato pa bo sedaj verjetno ostrejša. «Economist» vendarle priznava, kar je doslej označeval kot «propagandne teorije». Po eni strani namreč ni na nikak način več mogoče nadaljevati izvoz v poprejšnjem obsegu (v 1947 l. 18 milijard dolarjev). Sami ameriški ekonomisti so sodili, da bi morale vendarle ZDA izvažati vsaj za 7—10 milijard dolarjev letno, ako naj se izognejo brezposelnosti, ki bi prevrnila stabilnost notranjega trga. Za več milijard dolarjev blaga je bilo treba tedaj nekam oddati. Nastale bi tudi težave z vskladiščenjem, zlasti pri poljedelskih pridelkih. Začasno rešitev so našli v izvozu ERP-blaga. Med tem pa se je izpremenil drugi faktor gospodarskega ravnovesja, t. j. trg.

Izpremembe notranjega trga

V letih 1945—46 so se znižali prihranki delavcev in nameščencev za 45 odst., ker so se zvišale cene blaga in je tedaj realna mezda padla. Družine, ki imajo manj kot 3000 dolarjev dohodkov na leto, tvorijo sicer 65 odst. prebivalstva ZDA, vendar pa predstavlja njih dohodek v l. 1946 n. pr. le 4 odst. od celokupnega narodnega prihranka na leto se pravi, tudi tam živi delavec in nameščenec «iz rok v usta!». Zato je trg kazal še naprej živahnost, zlasti glede prodaje avtomobilov, radioaparatov, hladilnikov, pralnih strojev, poljedelskih strojev itd., ki so jih nabavljali premožnejši ljudje, zlasti farmerji, ki so se jim med vojno nabirala velika sredstva, a jih tedaj niso mogli izkoristiti, ker raznovrstnega blaga ni bilo dobiti. Že lani pa je naval kupcev pojemal, trgovanje se je umirilo, končno je prišlo do stagnacije. V poslednjem času se je skrčilo poslovanje za okrog 20 odst. in z delno izjemo avtomobilov je tudi «boljši» trg nasičen. Seveda so potrebe n. pr. po stanovanjih in raznih potrošnih dobrinah objektivno še zelo velike, toda kupna moč širokih množic jih ne zmore več, ker se večji del narodnega dohodka, kakor smo videli, koncentrira pri privilegirani manjšini.

(Nadaljevanje sledi)

Odgovor „vaščanom" pri „Delu" na dopis iz Loga

Glasilo slovenskih Vidalijevih agentov «Delo» je 25. junija objavilo dopis iz Loga, v katerem «vaščani» (reci Vidalijevi pobalini) podlo napadajo in sramotijo tovarišico Pregarc Ivano.

V glavnem jo obtožujejo, da je s «podlimi metodami» hotela prisiliti neko domačinko, da bi volila za Ljudske fronto, sicer da ji bodo vrgli iz zavoda vnuka, ki študira v coni B. Vrhu tega še trdijo, da neti razdor v vasi in jo označujejo «objestna gospa» itd.

V zvezi z omenjenim dopisom nam je poslal njen mož Andrej daljše pismo v odgovor «Delu» in «vaščanom». Zaradi pomanjkanja prostora pa ga ne moremo objaviti v celoti.

V pismu pravi tov. Andrej Pregarc, da je njegova žena rekla neki Poloni po volitvah in ne prej: «Ne pljuvaj na Jugoslavijo, ker dobivaš podporo po padlem sinu in imaš vnuka, ki ga bodo v zavodu vzgojili v moža». Nato obširno opisuje, kako sta z ženo ves čas pomagala osvobodilnemu gibanju, bila zaradi tega v zaporih in izgubila sina, ki je padel v borbi.

Svoje pismo zaključuje takole: «Za vse te žrtve sva danes izdajalca, fašista, «banda di Tito» itd. Toda midva ostaneva zvesta pristaša OF, ki je pod vodstvom tov. Tita in komunistične partije privedla jugoslovanske narode do veličastne zmage in sva prepričana, da bo to vodstvo pripeljalo novo Jugoslavijo u srečno bodočnost.»

Iskrene besede poštenega moža ne potrebujejo nobenega komentarja. «Vaščane» in pisune pri «Delu» pa je lahko sram, da tako blatijo vzgledno partizansko mater.

Ovde radio Košut-Budimpešta...

Ej, ali slišite ta glas, vi tisoči zadavljenih in poklanih Vojvodincev, plavajoč po Tisi in Donavi proti Beogradu v letih nezaslišanega divjanja Horthyjevih hord? Ali slišite ta glas, vi povratniki iz madžarskih in nemških taborišč smrti, ki ste ostali po naključju živi.

Morda vas moti nekoliko naš jezik? Nikar tako. Je še vedno ista postaja, isti zvok, na istih valovnih dolžinah. Prej radio Budapestegy, danes radio Košut, ki poziva vas, ostanke vojvodinskih Srbov in vse delovno ljudstvo Jugoslavije, da se uprete istemu državnemu vodstvu, ki je preprečilo, da se niso uresničili peklenski načrti Horthyja, Hitlerja in Mussolinija.

Tudi ne bodo premotile nikogar partizanske melodije, ki jih zlorabija omenjeni radio pred vsako oddajo za Jugoslavijo. V ušesih preostalih Vojvodincev še vedno zvene melodije nekdanjih šovinističnih pesmi, kakor «nem, nem, soha...» ter «Rac nem ember» (Slovan ni človek). Dopuščamo, da se je pri njih kaj spremenilo. Toda dejstvo, da današnje madžarske oblasti dajejo potuho in podporo vsakemu, ki je pripravljen blatiti in rušiti novo, socialistično Jugoslavijo, potrjuje, da so na odločilnih mestih še vedno ljudje, ki verjetno sanjajo o madžarski kroni vse do Reke.

Te dni je znal povedati radio Košut tudi to, kako ustvarja «Titova klika» obmejne incidente, pošilja čez mejo vohune in diverzante in vse to na račun anglo-ameriških imperialistov. Če se ne motimo, Novi Sad leži nekje v Jugoslaviji. In ravno tam je bil pred kratkim proces proti znani madžarski skupini vohunov, ki so priznali, da so bili poslani iz Madžarske, da nadaljujejo z istimi nalogami, katerih niso utegnile dovršiti Horthyjeve bande na naši zemlji. To je verjetno znano tudi «jugoslovanskemu» napovedovalcu pri radiu Košut, toda o takih rečeh previdno molči.

Se nekaj: v dnevih, ko so pričakovali naši izmučeni narodi pomoči od zaveznikov, so sicer slišali lepe in tolažilne besede iz Londona, Amerike in celo iz Ankare, toda naše vasi so še vedno gorele, stotisoči so odhajali v razna taborišča smrti, od koder se niso več vrnili. Le partizanske puške v naših planinah in uspehi RA v zadnjih letih vojne so povrnile našim narodom vero v zmago pravice. In danes? Isti radio Košut nam očita celo nehvaležnost do naših «osvoboditeljev» Bolgarov, ki naj bi bili «osvobodili» vso Srbijo in Makedonijo! Nazadnje res ne bomo več vedeli, kdo nas je prav za prav osvobodil. Eno pa je gotovo: Tisti vojaki, ki so prispeli prvi v Beograd, Zagreb, Ljubljano, Trst in celo na Gosposvetsko polje, so nosili na glavi titovke z rdečo zvezdo. Nemogoče, da bi bile to Horthyjeve ali Borisove čete, saj niso imele dovolj časa, da bi se bile čez noč preoblekle...

Da, videli smo tudi pri nas bolgarske vojake, toda na žalost nas niso osvobajali od nacistov, ki jih sploh ni bilo več tedaj, na naši zemlji. Tudi tukaj ima besedo radio Košut, naslednik radia Budapest egy... Naprošamo Vidalijevo družbo, ki zvesto prenaša budimpeštanske «limonade», da posreduje pri upravi radia, da prečita tudi to pismo, ki mu je bilo poslano.

Primorci v Vojvodini

Občinski stadion samo za nekatere

Ko so hoteli včeraj popoldne iti lahkoatleti, včlanjeni pri ZDTV (UCEF), na občinski stadion pri Sv. Soboti, da bi se vežbali, jih je vratar pri vhodu enostavno zavrnil, češ da nimajo pravice do vstopa, ker nimajo potrdila od CONI-ja. Vsi ugovori športnikov, da je ZDTV samostojna organizacija, priznana in potrjena od oblasti, niso nič pomagali. Vstop jim je bil zabranjen.

Protestiramo k temu čudnemu in nerazumljivemu postopanju, saj je tržaški občinski stadion za vse in ne samo za privilegirance.

K stvari se bomo še vrnili!

TRŽAŠKI DNEVNIK

Prireditve slovenskih šolarjev ob zaključku letošnjega pouka

«Ne samo kar mora, kar more, to mož je storiti dolžan» — po tem geslu se ravna večina slovenskega učiteljstva na tem ozemlju dan za dnem, kljub vsem napadom šovinističnih in rasističnih nosilcev dvatisočletne kulture (ali celo vkljub temu), kljub hotenemu nerazumevanju tukajšnjih oblasti za dokončno rešitev slovenskega šolstva, kljub vsem drugim težavam kakor je pomanjkanje primernih šolskih poslopij, prostorov in učilnic, stanovanj za učiteljstvo, skrajšanemu pouku itd., itd. Orati morajo ledino skoro sami, ledino in puščobo, kot posledico fašističnega 25-letnega paševanja. Samo z vztrajnim delom, dobro voljo in požrtvovanjem celijo rane naši vzgojitelji tam, kjer je toliko časa zevala velika rana. Ne samo v šoli, temveč tudi izven nje. Hvaležnost slovenskega življa ne bo izostala.

Ne samo uspehi pri pouku, nego tudi javni nastopi so zrcalo učiteljevega dela in učenčeve pridnosti. Čim bolj je nastop pripravljen in dobro izveden tem bolj so starši zadovoljni s svojimi otroci in učiteljem.

V nedeljo so se pokazali svojim staršem in drugemu občinstvu otroci slovenskega otroškega vrtca pri Sv. Ivanu, ko so nastopili v dvorani društva S. Skamperle. Ta mali drobiž zna človeka omehčati in privabiti tudi solze v oči s tistim čisto otroško naravnim nastopom. Za svoje živahno in sigurno izvajanje programa so želi zasluženo priznanje skoro polne dvorane. Marsikatera mati pa tudi oče sta z zadovoljstvom poslušala svojega otroka, ko je ščebetal svojo pesemco v mračni dvorani.

Ravno tako v nedeljo so pokazali svoj pogum — po zaslugi svojega učitelja — šolarji iz Sempolaja, ko so nastopili s trodejanko «Čudežna harmonika» in že z nekaterimi točkami. Pri igri so se nekateri otroci s svojim nastopom zelo dobro odrezali. Se in že takih prireditev, da si bodo otroci pridobili večjo uglajenost na odru, se še bolj naučili jezika, saj jim bo to samo koristilo v življenju.

Kljub temu da nimajo dvorane in da so morali šolski otroci iz Rojana nastopiti na hodniku šole, je bil obisk staršev dober. Trud učiteljstva in pridnost otrok sta se zlasti pokazala pri nekaterih točkah sporeda, kjer so s svojim nastopom želi splošno odobravanje. Upamo in želimo, da bo otroški pevski zbor polagoma napredoval in dosegel zavidljivo kvaliteto, kot nekdaj.

Tudi prireditev otrok in šolarjev iz Rocola, ki se je vršila v nedeljo pri Lovcu, je zelo dobro uspela. Pred nabito polno dvorano so malčki otroškega rocolskega vrtca nastopili s petjem, deklamacijami in prizorčki. Največje odobravanje je žel prizorček «Moja punčka je bolna», v katerem je mali Vojko Cesar zelo lepo podal vlogo zdravnika.

Drugi del programa so izvajali otroci iz slovenske šole v ul. Donadoni. Da ne bo spotike ali celo smrtnega greha, je umestno pripomniti, da ni bila to šolska prireditev, ampak prireditev šolarjev slovenske šole v ul. Donadoni, ki obiskujejo dodatni pouk in pri katerem so se med letom pridno učili in za zaključek uprizorili Ribičičeve «Vrabce». Igrica, ki je tehnično precej težko izvedljiva, je bila dobro podana. Vrabčevka, učenka IV. razreda Remec Savina, je svojo vlogo izvrstno rešila.

Spored je zaključilo obdarovanje otrok. Oni učenci, ki so obiskovali dodatni pouk, so med letom tekmovali, kdo se bo najbolj izkazal v slovenščini. Od 35 tekmujočih je bilo nagrajenih kar 24. Darila, med katerimi je bila usnjena aktovka in par čevljev, so otroke presenetila.

Našim malčkom in šolarjem želimo prijetne počitnice. Vam pa, ki boste odšli v počitniške kolonije v Slovenijo, želimo srečno pot in obilo razvedrila. Prepričani smo, da se boste vrnili čili in zdravi, pridni in dobri v veliko veselje vaših mamic, v največjo jezo pa vseh onih, ki zlonamerno blatijo te naše kolonije in se poslužujejo v ta namen vsega, celo prižnic.

OSEBNE IZKAZNICE

za tiste, ki se mudijo na britansko-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja, a nimajo tu stalnega bivališča

TRST, 5. julija (PIO) — Nedavno podpisani ukaz Zavezniške vojaške uprave št. 141 določa rok, v katerem naj prosijo za osebne izkaznice tisti, ki bivajo na britansko-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja, a nimajo tu stalnega bivališča. V smislu ukaza se morajo prošnje za izdajo osebnih izkaznic vložiti pri županu občine, v kateri bivajo prosilci, do 31. julija 1949. Osebe, ki morajo v smislu ukaza 416 imeti osebno izkaznico in ki si je ne nabavijo v označenem roku, bodo kaznovane z globo od 1000 do 3000 lir.

Ukaz št. 141 bo stopil v veljavo na dan objave v prihodnji številki Uradnega lista Zavezniške vojaške uprave, ki bo izšel verjetno 11 julija 1949.

Gostovanje „Vesele scene"

Na željo vaščanov bo gostovala «Vesela scena» s pestrim sporedom v sledečih krajih:

Danes 6. t. m. ob 21 v Devinu na dvorišču hiše št. 37.

v petek 8. t. m. ob 20.30 na Opčinah v kinodvorani.

Kakšen bo uspeh današnjih pogajanj o začasno odpuščenih delavcih Sv. Marka?

ES so včeraj zvečer sklicali skupščino delavcev tržaških ladjedelnic

Danes ob 9 se nadaljujejo na uradu za delo pogajanja za rešitev vprašanja začasno odpuščenih delavcev ladjedelnice Sv. Marka, ki so bila na željo sindikalnih predstavnikov v ponedeljek prekinjena. Kot smo že poročali, so vztrajali delodajalci na svojem stališču ter so izjavili, da bo doseglo število začasno odpuščenih delavcev tudi 250 in da bodo morali za njihovo vzdrževanje delno prispevati vsi uslužbenci ladjedelnice Sv. Marka. Ker so kljub ponovnemu pregledu splošnega položaja uslužbencev ladjedelnice Sv. Marka vztrajali pri svojih neupravičenih zahtevah, so sindikalni predstavniki zahtevali, da se seja zaključi ter da se pogajanja nadaljujejo v sredo (to je danes), ko bodo namreč obvestili vse delavce ladjedelnice Sv. Marka o predlogih Združenja industrijcev.

V ta namen je tudi Zveza enotnih sindikatov sklicala včeraj zvečer skupščino delavcev, uslužbenih v tržaških ladjedelnicah, da bi jim sindikalni predstavniki poročali o poteku pogajanj ter da bi sami določili smer nadaljnje borbe, ki mora pa na vsak način preprečiti kršitev pravic delavskega razreda.

Na skupščini so delavci ostro protestirali proti stališču svojih delodajalcev, ki so seveda že pozabili na obljube iz predvolivne dobe, ko so na vse grlo obljubljali tržaškim ladjedelnicam delo, ki naj bi jim ga preskrbel Marshallov plan. Takrat so ti gospodje tudi obljubljali, da bodo imeli vsi delavci dovolj dela in da bodo lahko sprejeli na delo celo več brezposelnih delavcev.

Volitve so se seveda končale in zato obljube niso več potrebne. Pokazati je treba delavcem pravo lice. Zato delodajalci danes kar odkrito izjavljajo, da bodo «prisiljeni» odpustiti še večje število svojih uslužbencev, za kar naj bi bilo krivo «pomanjkanje» novih naročil. In Marshallova pomoč? No, ona služi samo v «izrednih primerih za vabo, na katero se pa naše delavstvo ne da ujeti.

Današnji potek pogajanj bo pokazal, kakšna je bila odločitev tržaškega delavstva in kakšno bo njegovo nadaljnje stališče do neupravičenih zahtev delodajalcev. Iz pogovorov z delavci tržaških ladjedelnic smo jasno videli njihovo željo, da se borba proti njihovim nakanam in mahinacijam nadaljuje s čim večjo odločnostjo ter da se ne poplusti, dokler delodajalci ne bodo prisiljeni spremeniti svojega stališča.

Število delavcev, ki ne prejemajo več nikake podpore, se je med tem časom zopet povečalo, zato se je tudi položaj v ladjedelnici Sv. Marka v zadnjih dneh zaostril.

Nočna služba lekarn

Cassa Provinciale di Malattia, viale XX Settembre 4; Godina, trg Sv. Jakoba 1; Mizzan, trg Venezia 2; Zanetti, ul. Commerciale 26; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju imata stalno nočno službo.

Pokojnine bodo izplačevali zopet mesečno

Kako pa je z obljubami predsedstva cone o „zadovoljivi" rešitvi vprašanja tržaških upokojencev?

Tržaški upokojenci so na svojih zadnjih okrajnih skupščinah odločno zahtevali, da se prekliče odlok, ki predvideva izplačevanje pokojnin v dvomesečnih obrokih, kar bi še bolj poslabšalo in zaostrilo njihove že tako težke življenjske pogoje. Zahtevali so seveda še več drugih stvari, od katerih je bilo rešeno le vprašanje dvomesečnega izplačevanja pokojnin. Zelo majhen uspeh — a vendar so upokojenci zadovoljni, da bodo ponovno prejemali svoje skromne pokojnine mesečno.

Sicer se njihova borba pri tej zadostitvi njihovih zahtev ne bo ustavila; toliko je vprašanj, ki morajo biti v najkrajšem času rešena, če hočemo govoriti sploh o kakršnem koli gospodarskem izboljšanju na našem ozemlju. Vprašanje upokojencev ni namreč samostojno vprašanje — odrezano od ostalih, temveč je tesno v zvezi z vsemi ostalimi problemi, ki težijo danes delavske množice Tržaškega ozemlja. S tem da bi uspelo tej kategoriji delavcev rešiti svoje zahteve, bi bilo, če že ne popolnoma, vsaj delno rešeno vprašanje zaposlitve mladih delavcev, vprašanje starejših delavcev, ki opravljajo še vedno svojo službo, in seveda tudi vprašanje brezposelnosti.

Toda odgovorne oblasti so do sedaj vedno pod raznimi pretvezami odlašale rešitev teh vprašanj kot tudi odobritev načrta, ki predvideva povišanje pokojnin tržaškim upokojencem. Zato so se ti po svojih predstavnikih obrnili do vojaške uprave kot tudi do predsedstva cone, od katerih so zahtevali, da končno ugodijo njihovim zahtevam ter pripomorejo k izboljšanju življenjskih pogojev 27.000 tržaških upokojencev. Vojaška uprava je na te proteste odgovorila le to, da je vprašanje že vedno v «proučevanju» in da bo že javila svoje sklepe. Predsedstvo cone pa, ki je prejelo več takih protestnih resolucij, je na te odgovorilo s pismom, v katerem zagotavlja, da bo vprašanje tržaških upokojencev v čim krajšem času rešeno ter da bo ta rešitev kar najbolj zadovoljiva. Le pa obljuba — kdo je ne bi bil vesel; toda kaj, ko je bila izrečena nič manj kot dva dni pred pričetkom občinskih volitev. Ali je morda tudi to pismo služilo samo, da bi dvignilo «moralo» med tržaškim delovnim ljudstvom, ki naj bi še zadnji trenutek «spregledalo» ter uvidelo, kakšni ljudje mu upravljajo in kako skrbijo za njegove interese.

Po volitvah je seveda to vprašanje zopet utihnilo — toda tokrat bodo upokojenci tisti, ki bodo obudili spomin gospodom iz predsedstva cone ter zahtevali od njih, da izpolnijo obljube o «zadovoljivi» rešitvi perečega vprašanja povišanja pokojnin. In pod «zadovoljivo» rešitev razumejo tržaški upokojenci tisto, ki bo upoštevala vse zahteve, vključene v načrtu, katerega so že pred časom predložile sindikalne organizacije v odobritev vojaški upravi.

Ali bo dr. Palutan kot predsednik cone držal svojo besedo?

Spretni tič si je izmislil „sekvestro di persona"

«Aria di sequestro di persona» nekaj takega je človek mislil, ko je prebral trikolonski, precej bombastično napihnjem članek, ki ga je včeraj skrpal kronist klerikalnega «Giornale». Da spet sekvester, toda samo za nekaj ur Policija, ki je kajpada takoj začela vohati, je kaj kmalu ugotovila, da je vse kaj drugega, kot «sequestro di persona». Spoznala je, da ima v rokah spretnega tiča v osebi 20-letnega Domenica Pagliapa, esula po poklicu iz Pirana. Ta tiček je, skraja, ko so ga nezavestnega našli v Barkovljah ob železniški progi, kvasil, da so ga ponoči od nedelje na ponedeljek ugrabili, kar na ul. Roma. Seveda je bila vmes «macchina nera». Za vsak primer pa je služila tudi brisača z narkotičnim sredstvom napita, ki so jo neznanci baje ovili okrog mladeničeve glave. In šele v Barkovljah, ko so najbrže videli, da ni prava oseba, so ga vrgli iz avta.

To je na kratko vsa izmišljena storija nadobudnega tiča. No, stvar pa je k sreči imela še neko ozadje. Pagliari je namreč trdil, da so mu med potjo odnesli tudi denarnico z večjo količino denarja in osebne dokumente. In prav na tej osnovi je policija prišla do tega, da si je Pagliari vso stvar izmislil. Po vsej verjetnosti je dečku nekdo zaupal denar. Ker pa se ga je polastila želja, da bi kaj užival, je zapravil devet tisoč lir. In tu je fanta spekla vest. Ker ni našel nobenega drugega opravičila, si je gladko izmislil storijo o nameravanem «sekvestru».

Jeep ga je podrl

Včeraj ob 16.20 so na prvi kirurški oddelek tukajšnje bolnišnice pripeljali 70-letnega zidarja Bemba Andreja iz ul. della Guardia 14. Bembo ima podplutbe na levi rami in verjetno ima tudi kakšno nalomljeno kost.

Ranjenec, katerega so pripeljali v bolnišnico z rešilnim avtom, je zdravniškemu osebju pojasnil, kako se je ranil. Na Katinarski cesti je mož delal na račun podjetja Giacomelli iz ul. Vasari. Med delom je vanj zavozil jeep, ki je takoj nadaljeval svojo pot, ne da bi skrbel za ranjenca. Vendar pa je neki delavec zabeležil evidenčno tablico vozila in številko javil policijskim oblastem.

Ker ga je pekla vest, se je javil na policiji

Včeraj ob dveh ponoči je ves razburjen pritekel na policijsko postajo v ul. Hermet neki štiridesetletni moški. Z rokami je mahal po znaku in kričal «aretirajte me, kradel sem!». Preden pa so ga možje postave sprejeli v svoje okrilje, so hoteli zvedeti, kdo je in kaj hoče, ko je skoroda sličil mesečniku. No, vprašanje so bila kratka in podatki neznanca so bili takoj napisani. Bil je 39-letni Renato Bonnes z Reške ceste 14, pleskar po poklicu. Kot tak je pred časom pleskal stanovanje nekega Josipa Bighettija s hriba sv. Gabrijela 23. Med delom je bil Bonnes večkrat sam na stanovanju. Skušnjava mu ni dala miru. Opazil je namreč, da so v nekem kuhinjskem predalu tisočaki. Želja po denarju je bila velika in tako je devet bankovcev po tisoč lir mimogrede zamenjalo gospodarja. Toda Bonnesu vest ni dala miru. Kot že rečeno, je stekel na policijo in se prijavil. Najlepša pa je ta, da Bighetti sploh še ni vedel, da mu je denar izginil. Pleskarja so včeraj zjutraj prepeljali v zapore pri Jezuitih.

RADIO

TRST II.
Sreda 6. julija 1949.

7.15: Poročila. 7.45: Jutranja glasba. 8.15: Poročila. 11.30: Sinkopirana glasba. 12.00: Sodobna Anglija. 12.10: Iz filmov in revij. 12.45: Poročila. 13.00: Glasba po željah. 13.45: Pestra glasba. 14.00: Poročila. 14.15: Dnevni pregled svetovnega tiska. 14.28: Popoldanski koncert. 14.43: Čitanje večernega sporeda. 17.30: Plesna glasba. 18.00: Mamica pripoveduje. 18.15: Haydn: Kvartet št. 5 - oper 64 v D duru. 18.30: Iz angleških filmov. 19.00: Tehnika in gospodarstvo. 19.15: Igra violinist Jehudi Menuhin. 19.45: Poročila. 20.00: Zborovska glasba. 20.20: Glasbena medigra. 20.30: Zdravniški vedež. 20.45: Razni valčki. 21.00: Razgovori pred mikrofonom. 21.15: Glasbene slike. 21.30: Zabavna glasba. 22.00: Beethoven: Simfónija št. 9 v d molu. 23.00: Plesna glasba. 23.15: Poročila. 23.30: Kaj vam nudi jutrišnji spored? 23.35: Polnočna glasba.

NESREČA PRI DELU

V amerikanski vojašnici na Opčinah so štirje zidarji padli z osem metrov visokega odra

Se iz nepojasnjenih vzrokov je včeraj okrog 15 popoldne prišlo do težje nesreče v vojašnici na cesti, ki gre na Prosek na Opčinah. Pri obnovitvenih delih te vojašnice, v kateri so sedaj amerikanske čete, se je sesul oder, na katerem so delali zidarji. Omenjeni oder je bil visok osem metrov in s te višine so padli štirje zidarji. Ranjene zidarje so takoj z vojaškim rešilnim avtom pripeljali v glavno bolnišnico.

Ranjeni zidarji so: Josip Cibic s Proseka 217 doma, ki leži na kirurškem oddelku in ima poleg podplutb in odrgnjene kože po prsih še zlomljena rebra, potolčen levi komolec ter notranje poškodbe na pljučih. Cicibevo stanje je najbolj resno od vseh ostalih ranjencev; drugi ranjeni zidar je Rolazzi Josip iz ul. Sonnino 70, ki se bo moral zdraviti 40 do 50 dni na ortopedskem oddelku. Poleg podplutb in odrgnjene kože na nogi ima zlomljeno levo podlaktnico. Tretji ranjenec je Perion Josip z Vrdele 684, ki ima poškodbe na desni nogi, verjetno je tudi nalomljena, dalje ima podplutbe na desni strani prs. Zdraviti se bo moral 20 do 90 dni. Zadnji ranjenec je zidar Gigante Ugo s ceste na Vrdelo 50. Tudi ta bo moral ostati v bolniški oskrbi 7 do 30 dni. Poleg odrgnjene kože na desni roki, ima verjetno tudi zlomljen komolec na levi roki.

ZADEVA Z NRAVSTVENIM ODDELKOM CP

Prošnja, da bi izpustili obtožence na svobodo, odbita

Prejšnji teden je sodnik Bayliss določil, da bo obtožence, ki so zapleteni v zadevo z nravstvenim oddelkom civilne policije, sodilo redno sodišče. Zato je tudi odbil predlog obtoženčevih zagovornikov, da bi vse tri obtožence, in sicer Zanettijevo por. Mustacchijevo, ing. Pollaka in inspektorja Grieca, izpustil na začasno svobodo. Istočasno pa je svetoval odvetnikom, naj naslovijo to prošnjo na državno tožilstvo. Sedaj pa je bila prošnja tudi od teh oblasti odbita, tako da bodo vsi trije obtoženci morali počakati proces v ječi.

V nedeljo bomo pričeli priobčevati naš roman

...Legiji sta se ločili vsaka na drug konec prostranega polja. Iztok je veleval orjaškim Gotom, med katerimi je bilo kakih dvajset Slovenov. Njegov šlem in srebrni oklep je bleščal v soncu. Irena ga je šele sedaj spoznala, dasi ga je njeno oko že dolgo željno iskalo med četami. Teodora je pozabila nanj, ker se je preveč zatopila v bojne vaje. Ali sedaj je stopil mladi barbar, vitek in krasen, v bojni opravi na čelo stotnije. V pravilni gališčini in z nekoliko tujim naglasom je zaklical povelje.

«Iztok!» je izpregovorila glasno carica in se začudeno ozrla na Ireno.

Irena je zardela. Čutila je, da so ji pordela lica in sama sebe se je prestrašila in se vznevoljila.

Čemu se razburjam? je pomislila. Despojni pa se je zalesketalo oko. Z nedosežno žensko bistrostjo je pogledala Ireni v dušo. V hipu je bil storjen naklep.

«Azbad s konja in na čelo drugi stotniji-»

Zopet je hitel skopljenec do magistra equitum.

«Naj se poskusita tvoja ljubimca, Irena, da bo zabava večja!»

Irena je Teodoro proseče pogledala in sramežljivo povesila oči.

«Menišek dvorni, kako si lep, kadar te je sram!» In carica se je veselo nasmejala.

Falangi sta se zganili. Nad glavami so štrleli majhni kiji, ki so jih rabili pri vajah namesto mečev. Ščit ob ščitu kakor zid! Ko je Iztok uzrl nasprotno falango, ki jo je vodil Azbad, je vzplamtelo v njem častihlepje.

«Enkrat sem te že prekosil, v hipodromu. Še danes te bom. — Naprej, v tek!»

Pod nogami orjaških Gotov je zabobnela zemlja, falanga se je zagnala proti Azbadovi četi kakor iztreljen klin z Iztokom na čelu. Toda Azbad je bil okreten in previden poveljnik. S kratkimi, opreznimi koraki je vodil svojce, še za trenutek ga ni zbegal težki naval. Čakal je, da se Iztok približa, in ko je bilo med njima razdalje le še nekaj korakov, je Azbad kriknil...

(Odlomek iz romana)

KOLEDAR

Sreda 6. julija
Bogomila, Domogoj
Sonce vzhaja ob 4.22, zahaja ob 19.57. Dolžina dneva 15.35. Luna vzhaja ob 16.28, zahaja ob 0.45.
Jutri četrtek 7. julija
Vilibald, Negoda

SPOMINSKI DNEVI

1415 je bil sežgan na grmadi Jan Hus, voditelj češkega reformacijskega gibanja.
1825 je utonil v Savi Matija Cop.
1942 boji pri Zagradcu na Dolenjskem. Padlo 80 fašistov.

PRESKRBA

Odrezki za mast. Sepral obvešča vse potrošnike, ki niso dvignili mast za mesec junij, da se zglasijo na prehranjevalnem uradu v ul. Rettori 2, II do sobote 9. t. m.

Prav tako naj vsi trgovci na drobno, ki še niso dvignili odrezke za mast, iste dvignejo v teku današnjega dne na prehranjevalnem uradu.

Seznami občinskih davkov za leto 1949

Mestna občina objavlja, da so pri IV uradu — davki in takse (magistratno poslopje), ul. Rettori št. 2, III do sobote 9. t. m. od 9 do 12 razgrnjeni in na vpogled javnosti dodatni davčni seznami II. serije za leto 1949 in poprej in sicer za dohodninski davek (R.M.), zgradarino, izredni dopolnilni davek na vojni dobiček, imovinski davek itd.

Po tem roku jih sprejme mestna blagajna v izterjanje. Zneske vpisane v te sezname je treba plačati v šestih enakih obrokih, ki zapadejo dne 10. avgusta, 10. oktobra, 10. decembra 1949 in 10. februarja, 10. aprila in 10. junija 1950.

Ko rok plačil zapade, bo mestna blagajna opravila prisilno izterjanje po zakonu.

Proti vpisu v seznam je možen priziv na predsednika cone v roku 6 mesecev od dne zadnje objave iz sledečih razlogov: materialna pomota, vpis sporne in še nedognane postavke ter pri novih vpisih če ni bilo izročeno obvestilo o davčni ugotovitvi.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 5. julija 1949 se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrle so 4 osebe, porok je bilo 6.

Cerkvene poroke: učitelj dr. Crivellari Aurelio in učiteljica dr. Cropuzzo Concetta, agent civilne policije Puccoli Marino in uradnica Paronuzzi Lucija, agent civilne policije Marani Lucio in uradnica Raen Ernesta, kovač Bresciani Rudolf in gospodinja Emili Karla, trgovec Longo Franc in uradnica Roscolo Stefanija, šofer Furlan Duilio in šivilja Bonivento Jolanda.

Umrli so: 46-letna Padar Josipina, vd. Alzetta, 58-letni Mosetti Josip, 84-letni Corsini Ivan, 56-letni Stopar Franc.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 8100, papirnati šterling 1750, telegrafski dolar 620, dolar 615, švicarski frank 155, 100 francoskih frankov 180, avstrijski šiling 25, zlato 1000.

KINO

KINO OB MORJU, 15.30: «Mlada garda». Po romanu Fadejeva. Sovjetski velefilm.
ROSSETTI. 16.45: «Srečanje v New Yorku», B. A. Lerne.
EXCELSIOR. 16.30: «Mesto jazza», Artur De Cordova, Doroty Patrick.
FENICE. 16.30: «Megle iz preteklosti», Mai Zetterling, Eagle Lion.
FILODRAMMATICO. 16: «Trgovec s sužnji», B. Beery, W. Baxter.
ITALIA. 15.30: «Zenske», Norma Shearer in Joan Crawford.
ALABARDA. 16: «Pilot Joe», Spencer Tracy, Irene Dunne.
IMPERO. 16: «Na svidenje, papa», Gino Bechi, Silvana Pampanini.
VIALE. 16: «Mavrična parada», V. Disney.
GARIBALDI. 16, na prostem ob 21.30: «Zakleti rod», Stewart Granger.
MASSIMO. 16: «Jutri...», Rene Clair, Linda Darnel.
ARMONIA. 15.30: «Smrtonosna skrivnost», Victor Mac Laglen.
NOVO CINE. 16: «Oswiezsim (Auschwitz)», Poljski film.
SAVONA. 1:6 «Malajske sence», Bette Davis, Herbert Marshall.
ODEON. 16: «V imenu postave».
IDEALE. 16: «Nevihta nad Parizom». Drugi prizor iz veledela Viktorja Hugoja «Nesrečneži».
MARCONI. 16, in na prostem ob 20.45: «Ni hotela reči da», Rosalind Russell.
ADUA. 15.30: «Tolovaj z rdečo masko».
RADIO. 16: «Ljubimci brez ljubezni».
VITTORIA. 16, na prostem ob 20.30: «Maščevanje Daltonovih», K. Francis.
VENEZIA. «Džungle v plamenih».
BELVEDERE. Zaprt.
KINO V LJUDSKEM VRTU. 20.45: «Oropano življenje», Dolores Del Rio.
NA GRADU SV. JUSTA. 21: «Pokolj v Fortu Apache», Henry Fonda.
SKOLJET - na prostem 21: «V senci v Parizu».
KINO NA OPCINAH: «Zeleni pekel».
KINO V SKEDNJU. «Odlični avanturist», Gary Cooper; ob 20.30 na odprtem.

MALI OGLASI

PRODAM trgovino z vinom, likerji in žganjem. Obrtni list za prodajo alkohola na drobno in debelo. Naslov v upravi «Primorskega dnevnika».

† Včeraj je po dolgi in mučni bolezni izdihnila svojo blago dušo

Frančiška vd. Gombač

Pogreb nepozabne pokojnice bo danes v sredo 6. t. m. iz hiše žalosti, ul. Orlandini št. 5 ob 17.

Trst 6 julija 1949.

Žalujoči otroci: Albin, Avgust, Alojzija, Karel in Rudolf; sestra Antonija; neveste, vnuki in ostali sorodniki.

†

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je včeraj preminul naš nad vse ljubljeni soprog in oče

Karel Sossi-Sosič

64 let star.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo danes 6. t. m. ob 17 iz hiše žalosti, Proseška ulica št. 10 (Opčine).

Trst 6. julija 1949.

Žalujoča soproga Julija, hči Milena, zet Srečko Repinc, vnuka Tinček in Jadranček, sestra Antonija vdova Gruden in ostali sorodniki.

Obiščite razstavo lokalne industrije in obrti LR Slovenije v Ljubljani

ki je podaljšana do 10. julija. Polovična vožnja velja do 12. julija

Kopališče Sv. Nikolaj

Najlepše in najbolj upoštevano obmorsko kopališče Gornjega Jadrana. — Kopanje, obala za sončenje, igre, restavracija, bar, bife, koncerti, ples. — Novost weekend hišice z dvema in tremi posteljami. Informacije pri upravi kopališča. — Prodaja voznih listkov, vstopnic za kopališče, najem weekend hišic in informacije pri potovalnem uradu «ADRIA - EXPRESS», TRST, ULICA F. SEVERO 5-b, TELEF. 29.243. — Ves mesec julij in avgust bo igral izbran orkester vsak popoldan in zvečer.

Odhod parnikov in motorne jadrnice izpred pomole ribarnice

NEDELJSKI VOZNI RED: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:	VOZNI RED OB DELAVNIKIH: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:
7.30*	9.15	10.00*	12.30*
8.15	10.15	11.00*	15.00*
9.15	11.45	12.05*	17.45*
10.15*	12.30*	14.00*	20.00*
10.45	17.30	15.00*	
11.30*	18.30*		
13.15	19.15		
13.45	20.00		
14.30*	21.15		
	21.30*		

CENE: vožnja tja in nazaj in vstop v kopališče
OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH: odrasli 200 lir, otroci 130 lir.
OB DELAVNIKIH: S parniki: odrasli 200 lir, otroci 130 lir.
Z motorno jadrnico «Levante»: odrasli 170 lir, otroci 120 lir.

Gornji vozni red velja v celoti ob lepem vremenu, dočim velja urnik označen z zvezdico ob vsakem vremenu.

Redna avtobusna proga TRST - Sv. NIKOLAJ (45 minut)
ODHOD IZ TRSTA (avtobusna postaja): ob delavnikih: ob 8.30 in ob 13.00; ob nedeljah in praznikih: ob 8.00 — 9.00 — 13.30 — 14.30.
ODHOD IZ SV. NIKOLAJA: ob delavnikih: ob 13.00 in 19.00; ob nedeljah in praznikih: 12.30 — 13.00 — 19.00 — 20.00.
CENA ZA ODHOD IN POVRATEK: odrasli L. 180, otroci L. 120.
CENA ZA TJA IN NAZAJ: odrasli L. 180, otroci L. 120

GORIŠKI DNEVNIK
PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Pri „Demokraciji" nekaj pristavljajo in na vojsko se pripravljajo

zraven pa tako lažejo, da sami sebi verjamejo

Zadnja številka «Demokracije» je objavila pod naslovom «DFS hodi po naših stopinjah» člančič, poln zavijanja in laži, ki presega vse njene prejšnje laži. Kdor je ta člančič čital, se je pošteno nasmejal videč, kako ta tržaški listič pripisuje vse delo Fronte od vsega početka do danes za slovenski življ sebi v zaslugo in si pri tem upa trditi, da v Čedadu prvega maja sploh ni bilo nobenega zastopnika izvršilnega odbora DFS, tem manj pa da bi kdo izmed teh tam govoril. To se vam bodo smejali vsi Slovenci v Benečiji, in Reziji ter bodo pri tem prav gotovo vprašali, kdo so ti gospje iz Trsta ali Gorice, ki nas hočejo braniti, a niti ne vedo, kako je potekalo zgodovinsko zborovanje v Čedadu, katerega se je udeležil tudi predsednik DFS s tremi člani izvršilnega odbora in je tam tudi govoril dobesedno tako, kakor je poročala «Soča». Kako si morete predstavljati, da bi v «Soči», katera ima na stotine naročnikov in čitateljev v Slovenski Benečiji, Reziji in Kanalski dolini, zapisali tako mastno laž, kakor jo vi natvezujete. Da bi mi v našem listu pisali take laži, katerim naj bi sami verjeli, kakor vi to delate, ta bi bila malo preveč debela. Čudimo se, da vas le ni sram objavljati take gorostastnosti, katerim prav gotovo tudi vaši pristaši ne nasedajo, kaj še da bi vam verjeli frontovci, ki vas najbolj prezirajo prav radi vaše lažnivosti in hinavskega zavijanja.

V zadnjem stavku tega nesramnega člančiča piše «Demokracija», da je vsak korak, ki ga «Soča» napravi, povzet iz šole «Demokracije». Blagor ubogim na duhu! Ko bi šla «Soča» po stopinjah «Demokracije», bi morala biti polna laži in nesramnih obrekovanj, za kar je potrebno imeti posebne jezuitske šole, kakršnih pa pri «Soči» nobeden nima in jih tudi noče imeti.

Naj nepoučena «Demokracija» tudi zve, da so gospodarske in socialne razmere v Benečiji naravnost obupne in se Fronta bojuje tudi za zboljšanje slabega gospodarskega položaja njenega prebivalstva. Frontaši v Benečiji so progresivnega duha in jih razne čire — čare tega obupnega lista prav malo brigajo, še manj pa da bi jih to kaj dirnilo, ker so že davno spoznali, da so jim razni «Doni» vašega kova s svojo politiko prinesli že preveč zla v deželo. Take kvante in babje čenče, kot jih prinaša «Demokracija» spadajo kvečjemu še v kakšno oštarijo na Travniku ali pa v kako zakajeno kavarno, ne pa med trpeče delovno ljudstvo.

Tudi tista pravljica o Kolumbovem jajcu ne vzbuja posebnega zanimanja niti v našem podeželju, niti v podeželju naših bratov trpinov v Benečiji. Take pravljice spadajo med burkeže v mestu, ki si včasih pri zehanju ne vedo s čim drugim kratiti dolgega časa.

Resnica pa je, da so vas siti že prav povsod, nasitila se vas je celo ZVU, ko vas je pri prosvetnem oddelku v Trstu pognala preko praga. Ko vas bodo povsod nagnali, se boste nekega dne znašli še kot veliki grešniki pred svojimi patroni. Tudi ti vam ne bodo dosti pomagali.

Zaradi našega spora z informbirojevsko KPI se z vami ne bomo pričkali, kar vas končno tudi prav malo briga. Vi imejte vaše zanke in trnke nastavljene, mogoče se le že katero riba prime, ker samo zato vam gre — za prav nič drugega.

Seja o prosti coni

V ponedeljek popoldne se je pod predsedstvom dr. Poterzia sestala k seji posvetovalna komisija za prosto cono. Na seji so razpravljali o normalnih upravnih vprašanjih, s posebnim ozirom na razdeljevanje raznih kontingentov in prošnje za postavitev nekaterih industrijskih podjetij v območju goriške prošte cone.

Obnova šoferskih izkaznic

Kakor smo že svoječasno javili je bilo z ministrskim ukazom prekinjeno za dva meseca delovanje pokrajinske komisije za revizijo šoferskih izkaznic. Komisija ne bo delala v času od 1. julija do 31. avgusta. Zato bodo vse začasne šoferske izkaznice, ki zapadejo v tem obdobju, avtomatično podaljšane za dva meseca.

URNIK ZIVINOZDRAVNIŠKE AMBULANTE V LOČNIKU

Ker so bile uvedene z živinozdravniško službo goriške občine spremembe, je bilo s tem v zvezi nujno, da se spremeni tudi urnik poslovanja živinozdravniške ambulance v Ločniku. Ta bo odslej poslovala vsako sredo od 10. ure dopoldne dalje.

Občinski upravniki Ljudske fronte na posvetu

Preteklo nedeljo so se sestali v Gradiški vsi župani in občinski odborniki goriške pokrajine, ki so bili izvoljeni na listah ljudske fronte, na posebno posvetovanje, ki ga je sklicala KPI.

Na tem sestanku so obravnavali izkušnje, ki so si jih pridobili pri upravi občin v teku zadnjih 6 mesecev. Predvsem je bilo predmet razgovorov vprašanje davkov, občinske trošarine, socialne podpore, javnih del itd.

Pri tej priliki so nekateri prikazali, kako so nekateri demokratični upravitelji tudi v takih občinah, kjer so v manjšini, vplivali pri rešitvi važnih problemov na večino in tako dosegli ukrepe v korist delovnih ljudi. Na tem koristnem posvetovanju, ki je zelo dobro uspelo, so postavili temelje za nadaljnjo izmenjavo izkušenj, ki jih bodo pridobili demokratični predstavniki pri upravi posameznih občin in si jih bodo medsebojno sporočili, da bi na ta način še bolj vskladili svoje delo v korist demokratičnega ljudstva in imeli pri tem še večje uspehe.

IZ SLOVENSKE BENEČIJE

Z novimi davki podražujejo blago

Delovno ljudstvo v Čedadu je bilo zadnje čase zelo ogorčeno, ker so se znatno povišale cene večini blaga po trgovinah. Javnim obratom so namreč naložili poleg navadne trošarine še posebno trošarinsko doklado na številne predmete. Seveda pri plačevanju tega posebnega davka ne ne bo trpel dobiček trgovcev, ker so ti kratko malo sorazmerno povišali cene. Tako je s porastom cen oškodovan samo kupec, ki je v pretežni večini naše delovno ljudstvo.

Zato so ljudje protestirali proti temu novemu davku, ki je bil zaradi protesta v resnici tudi začasno ukinjen. Zastopniki obrtnikov pa so istočasno napravili prošnjo, da naj se ta novi davek dokončno ukine. Prejšnji teden je bil na prefekturi v Vidmu v tej zadevi sestanek, ki se ga je poleg prefekta udeležila tudi delegacija čedadskih trgovcev s svojim županom na čelu.

Na tem sestanku so sklenili, da bo ostal novi davek še nadalje v veljavi poleg običajne trošarine. Občinska uprava bi se morala v tej zadevi bolj energično zavzeti za koristi svojih občanov, ker konec koncev je pri tem prizadet najbolj reven potrošnik, ne pa trgovec. To bi se ne smelo dogajati zlasti ne danes, ko je blago že itak predrago. Če je novi davek na vsak način potreben, naj ga predpišejo na ta način, da ga bodo plačevali trgovci iz svojega dobička, ne pa da ga bodo enostavno prenesli na potrošnike in morda pri tem že sami kaj posebej zaslužili.

Rezija

Nesreče pri obiranju češenj

V Reziji je le malo sadnega drevja in so zlasti češnjeva drevesa zelo redka ter vidiš le tu in tam kakšno drevo necepljenko. Zato pa so tukajšnji prebivalci in zlasti mladina zelo željni tega sladkega sadu in ne utegnejo počakati niti toliko, da bi dodobra dozorelo.

Tako so že prve, še nezrele črešnje mikale poželjive želodčke malih šolarjev. To leto so imeli pri njihovem obiranju smolo in sta si takoj v prvih dneh dva izmed otrok pri obiranju zlomila roko, ko sta padla z drevesa. Pred nekaj dnevi pa se je tudi 24-letni Di Lenardo Silvester povzpel prav na vrh visoke črešnje, da bi se nazobal rdečih drobnic. Smola pa je hotela, da se je veja pod njegovo težo zlomila in je Di Lenardo padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo in dobil še več drugih poškodb. Sosedje so ga odpeljali v bolnišnico, kjer bo delal družbo obema ponesrečenima šolarjema, ki sta baš pred počitnicami končala v bolnišnici.

Iz Kanalske doline

Poživljen nogomet v Naborjetu

Mladina te ljubke vasi v Kanalski dolini si je že dolgo želela, da bi si uredila svoje športno igrišče, kjer bi lahko gojili šport v lepih popoldnevih. Od želja so končno prišli k delu in si napravili iz prejšnjega zanemarjenega in neuporabljivega igrišča lepo športno polje, kjer bodo igrali nogomet.

Otvoritev obnovljenega športnega prostora je bila prejšnjo nedeljo ob tradicionalnem sejmu. Na ta dan so povabili tudi nogometno moštvo iz Pontabla ter se z njo pomerili. Vendar je bilo pri tej prireditvi moštvo iz Pontabla zmagovalec. Pred tekmo je bila tudi majhna svečanost, ki ji je prisostvovalo precej ljudi. Mladim nogometašem želimo obilo uspeha in zabave na obnovljenem športnem polju.

Grmek

Nenavadni prestopniki meje

Pred nekaj dnevi je posestnik Filipič Valentin opazil v bližini vasi čredo kakšnih 20 ovac, ki so se tam mirno pasle. Ozrl se je za pastirjem ali gospodarjem, pa ni mogel nikogar opaziti in je domneval, da so ovce brškone same prekoračile jugoslovansko mejo, ki teče tam v bližini in prišle na to stran. Vaščani so spravili ovce v vas in tam čakajo, da se bo zglasil njihov gospodar ter jih zopet odvedel domov. Zato priporočamo tistim, ki pogrešajo ovce, da pridejo v Grmek in si ogledajo, ali niso tam tudi njihove.

Stavka tekstilnih delavcev v celoti uspela

Včerajšnja 24 urna stavka tekstilnih delavcev, ki so jo proglasile sindikalne organizacije, da bi z njo dokazali voljo delavcev, ki hočejo odgovorliti kot se spodobi trdovratnemu skopuštvu delodajalcev, je v celoti uspela in v obeh tekstilnih podjetjih goriške pokrajine se je delavstvo na ta dan popolnoma vzdržalo dela.

Že pri prvi enourni stavki je bila javnost obveščena o zahtevah te delavske kategorije, kateri so delodajalci na vse njene upravičene zahteve odgovorili samo z kategoričnim zanikanjem. Prav tako so javnosti že znani velikanski dobički, ki jih ima letos tekstilna industrija, pri kateri bodo samo v bombažni skupini zaslužili okrog 48 milijard lir.

Tudi na ta in druga dejstva industrialci niso vedeli, kaj bi odgovorili. Zato bo javnost prav gotovo z razumevanjem in simpatijo gledala na tekstilne delavce v njihovi pravični borbi, da bi delu priznali večjo čast in pravičnejše ter primernejše pogoje.

Na dan stavke so enotni tekstilni sindikati organizirali strokovne sestanke v Gradiški, Krminu, Moši, Koprivi, Standrežu, Pevmi in Sovodnjah. Vsi sestanki so zelo dobro uspeli in delavstvo je na njih še enkrat proučilo glavna vprašanja, za katerih rešitev so šli v stavko in v mezdno gibanje na splošno. Povsod se je razpravljalo z velikim zanimanjem.

Enotni sindikat FIOT izreka svojo pohvalo vsem tekstilnim delavcem goriške pokrajine, ki so včeraj pokazali veliko složnost in disciplino, ki so vredne slavnih tradicij sindikalnih naše pokrajine. Obenem je vodstvo ponovno potrdilo svojo odločitev, da bo vodilo delavstvo do končne zmage.

Športna igrišča mislijo popraviti

Preteklo soboto so imeli na goriškem sedežu italijanske športne organizacije svoj sestanek zastopniki goriškega športa. Na tem sestanku so sklenili nekatera najnujnejša popravila in preureditev glavnih goriških športnih igrišč.

Nogometno igrišče v ul. Baiamonti bodo v poletnem času preuredili na ta način, da ga bodo najprej preorali in izravnali njegovo površino. Nato bodo posejali po vsej površini travo. Prav tako mislijo obdati igriški četverokotnik z žično mrežo in urediti ljudske sedeže. Verjetno bodo letos postavili tudi majhen športni ambulatorij. Dela bodo začeli že ta teden in zato je že od preteklega ponedeljka to igrišče zaprto za vse športne manifestacije ter bo ostalo zaprto do septembra.

Za ta čas bodo za manjše nogometne tekme priredili tri manjša igrišča in sicer na Rojcah, v «Celju» pri Podgori in igrišče v Pevmi. Na Rojcah bodo pozneje enkrat, vsaj tako je v načrtu, priredili glavno goriško športno igrišče, za katerega je v načrtu 120 m dolga trivrstna tribuna s slačilnicami, uradi, barom in telovadnimi prostori. Prav tako so v načrti ljudskega stopnišča iz cementa, tri teniška igrišča, tri za odbojko in dirkališče za lahkoatletske prireditve. Poleg tega je v načrtu tudi plavalni bazen za vodni šport.

Tudi po preureditvi nogometnega igrišča v ul. Baiamonti bo to rezervirano samo za glavno nogometno ekipo «Pro Gorizia», dočim bodo manjša igrala na ostalih manjših igriščih, ki smo jih zgoraj našteli.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Preferenčni vizumi za ZDA

Z ozirom na zelo omejeno število dovoljenj za izselitev v Združene države Amerike sporoča rimsko ministrstvo za zunanje zadeve, da bo moglo generalno ravnateljstvo za izseljevanje tudi v bodoče upoštevati le prošnje tistih ljudi, ki se morajo združiti s svojci, tistih, ki so brez dela in mladoletnih sirot, ki imajo vpoklic od sorodnikov iz ZDA.

Da bi se izdala izseljeniška dovoljenja na pravičen način in bi ne ostali izključeni tisti, ki so prepozno vložili zadevno prošnjo, sporoča generalno vodstvo za emigracijo v Rimu, ul. Boncompagni 30, da bo sprejemalo take prošnje tudi po 30. juniju 1949.

Pregled dela cestne policije

Goriška sekcija cestne policije, ki neprestano pazi na red po cestah naše pokrajine in skrbi za reden in varen promet, nam je poslala naslednje podatke o svojem delovanju v prvih šestih mesecih letošnjega leta:

Pomoč občinstvu ob raznih prilikah: 82 primerov; kontrola avtomobilov in drugih vozil: 11.000; izvidnice na motoju so napravile v tem času 136.161 km poti. Ugotovljenih je bilo 4871 prekrškov; izplačanih glob je bilo 4367 in z zapisnikom naloženih glob 504. Država je od teh glob prejela v blagajno 953.700 lir.

Seja odborov za zaščito kulturnih spomenikov

Pretekli torek je bila v Gorici seja odborov za zaščito kulturnih spomenikov za vse tri pokrajine. Na seji so razpravljali o vprašanjih, ki zadevajo zaščito kulturnih spomenikov v tem delu Italije.

Opozorilo stavbinskim delavcem

Vodstvo enotnega sindikata stavbincev v Gorici opozarja vse delavce te stroke, da je vsak delavnik od 18. do 19. ure po en član vodstva na razpolago članom na sedežu sindikata pri Delavski zbornici v ul. XXIV maja št. 1.

Vsak torek od 18. ure dalje bo na razpolago istotam ves odbor in bodo delavci lahko razpravljali z njegovimi člani o vseh vprašanjih, ki se tičejo njihove stroke.

KRUH NAMESTO DOKLADE ZA PEKOVSKE VAJENCE

S posredovanjem sindikalnih zastopnikov je bilo te dni na uradu za delo rešeno vprašanje krušne doklade za pekovske nameščence. Po dolgem pogajanju, ki ga je vodil ravnatelj urada za delo rag. Burba, so se sporazumeli tako, da bodo dajali delodajalci vsem svojim uslužbencem po 400 gr. kruha dnevno, namesto krušne doklade. S tem se uslužbenci odpovedo tudi zaostankom. Poleg tega pa še vedno ostanejo v veljavi sedanji predpisi o pogojih večje koristi.

Vsa podrobnejša pojasnila lahko dobijo prizadeti pri svojem sindikatu.

PRI NABIRANJU DRV JE ZAŠLA PREKO MEJE

Preteklo nedeljo se je odpravila 50-letna Morandini Judita iz ul. Baiamonti 14 na hrib proti Kostanjevici, da bi si tam nabrala nekaj suhljadi za svoje kuharske potrebe. Pri nabiranju pa je bila tako zaverovana v svoje delo, da ni niti opazila, kdaj je prišla preko državne meje, ki je tukaj le površno zaznamenovana.

Zavedla se je šele, ko se je znašla pred jugoslovanskim graničarjem, ki jo je ustavil in odpeljal na svoje poveljstvo. Tam so ženo zaslišali in ko so videli, da je ponevedoma zašla, so jo zopet spremili preko meje, kjer so jo pri Rdeči hiši izročili italijanski policiji.

STISKALNICA MU JE ZMECKALA PRSTE

Včeraj so pripeljali v bolnico 21-letnega delavca Kumarja Justa iz Podgore št. 5, ki je zaposlen v livarni SAFOG. Pri delu je po nesreči vtaknil roko v hidravlično stiskalnico, ki mu je zmečkala kazalec in sredinec na desni roki.

KINO

VERDI. 17: «Mesec je zašel», L. Gobb.
CENTRALE. 17: «Spalni voz za Trst», J. Kent.
VITTORIA. 17: «Slika Dorjana Graja», H. Hatfield.
MODERNO. 17: «Zločin», II del (kazen), D. Terry.

Živalski zajedavci sadnega drevja

Spoznajmo jih in uničujmo!

Med sovražniki sadnega drevja bomo za enkrat spoznali le tiste, ki prizadevajo sadnemu drevju največ škode in ki jih zasledimo tudi v naši coni.

Oglejmo si torej češnjevo muho (rhagoletis cerasi), ki jo kot ličinko imenujemo navadno «črv». Ta škodljivec redno napada češnjeve plodove in je zelo škodljiv ne samo zato, ker zaleže črviča v sad, ampak tudi zato, ker postanejo češnje mehke in neprijetnega okusa ter torej neprimerne za prodajo. Dorasla muha ne meri čez pol centimetra, nje trup je črn, tu pa tam rumeno - pikčast. Glava je tudi rumena, krilci sta prozorni z nepravilnimi črnimi lisami.

Dorasla češnjeva muha se pojavi v maju - juniju ter poletava ob toplih urah. Samica zaleže jajčeca pod kožico mladih sadov, iz katerih se po treh dneh izležejo ličinke belo - rumenkaste barve. Te se zavrtajo v plod do koščice in se tam pasejo na mesu, da dorastejo. Po 20 do 30 dneh ličinka popolnoma doraste, se pregrize na svetlo, spusti na tla ter se zarije kakih 10 centimetrov v zemljo, kjer se zabubi in prezimi.

Naslednje spomladi in sicer majajunija izleze muha iz zemlje, se spari ter leže jajčeca na mlade plodove češnje.

Zelo težko jo zatiramo, ker se škodljivec čez zimo skrije v zemljo. Pri nas pa rastejo češnje navadno v travniški ruši, ki je ne moremo prekopavati, dasi bi jim to prav dobro delo, zlasti ko bi jim obenem gnojili.

Za zatiranje škodljivca lahko rabimo mešano z arzenikom ali svinčeni arzeniat, ki ju stavimo v posodice in te obesimo po vejah češnje. Sladkoba mešane privabi muho, ki pogine zaradi vsebujočega arzenika, čim tekočino poskusi. Zatiramo pa češnjevo muho tudi tako, da v zemlji skrite bube uničimo z živim apnom, ki ga podkopljemo kake 4 do 5 cm in polijemo z vodo. Razvije se do 100.o C topiote, ki pokonča bube. Lahko uporabljamo tudi 1 odst emulzijo tetrakloruretana in vode. Izborno sredstvo proti češnjevi muhi je tudi DDT škropivo. Dvakrat moramo škropiti z 1 odst. DDT škropivom, in sicer sredi maja in drugič kakih 10 dni kasneje. Naravno je, da moramo uničiti bube češnjeve muhe v vsej okolici, če hočemo, da bo borba uspešna. Ta uničevalna sredstva pa moramo spremljati s potrebnimi kulturnimi opravili, kot je pobiranje odpadlih češenj in po možnosti tudi tistih, ki so ostale na drevju še po trgatvi, ker prve in druge so vir novih okužb v prihodnjem letu.

Manj napadajo škodljivci zgodnje vrste češenj, ki dozore, še preden odrasla muha zaleže jajčeca. Svetujemo tudi trganje češenj, še preden popolnoma dozore.

Češnjeva uš (aphis myzus cerasi) je tudi zelo škodljiva češnji. Se neizmerno hitro širi in sesa drevesne sokove, tako da začne drevo hitro hirati ter postane kmelu revno. Češnjeva uš je rjavo-črne barve ter jajčaste oblike. Najdemo jih v sadovnjakih od junija dalje, na listih in popju, katerim srka hranilne poganjke ter se začno sušiti. Proti češnjevi kakor proti vsem ostalim ušem se borimo tako, da jih škropimo z 1% emulzijo mazavega mila in tobačnega izvlečka ali kvasijevih trščic. Z DDT tudi uspešno uničujemo listne uši. DDT lahko rabimo kot prašivo ali pa kot škropivo!

Tretji škodljivec, ki povzroča hudo škodo in ki napada na splošno vse sadno drevje, je zavrtač (cossus cossus). Ta škodljivec je velik zatepen metulj. 4 cm dolgega trupa in rjavkasto sivih, s temnimi črtami in marogami prepreženih kril, ki merijo razpeta skoro 9 cm. Pojavlja se poleti junija ali julija meseca. Podnevi ždi na deblu blizu tal, kjer ga ni lahko zapaziti, ker je pisan kakor drevesna skorja, ponoči pa leta ter išče primernih mest za zaleganje. Zelo je lep in ne poleta daleč. Samica se pa vendarle toliko potrudi, da najde dovolj zanemarjenih debel z razpokano skorjo in obraslih z lišaji in mahom. V razpoke in druga skrivališča polaga jajčeca, ki jih je na stotine. Najbrže se pa mnogo te zalege na kateri koli način pokonča, preden more delati škodo, kajti navadno najdemo v enem deblu le posamezne zavrtače — včasih več, včasih manj —, le prav redkokdaj pa toliko, kakor je bilo zalege. Iz jajčec se izležejo gosenice, ki se takoj zavrtajo pod lubje, kjer delajo drobne rove. Tam prezive tudi prvo zimo. Drugo leto pa vrtajo po lesu, in sicer navadno navzgor po deblu. Na spodnjem koncu rova narede luknjo, kjer izmetavajo blato.

Proti poletju drugega leta je gosenica dorasla. Sedaj zavrta rov na svetlo in se prav ob vhodu zabubi. Junija ali julija mesesa izleze iz bube prej opisani metulj.

Zavrtačeva gosenica živi tudi v deblih nekaterih gozdnih dreves, posebno rada v vrbah, topolih in brestih. Zato so najbolj ogroženi sadovnjaki tik ob gozdovih.

Umevno je, da je škoda, ki jo dela zavrtač na sadnem drevju, zelo občutna. Navrtana drevesa hirajo in propadejo prej ali slej, zlasti še če škodljivca ne opazimo in ga pravočasno ne preženemo.

(Nadaljevanje sledi)

ISTRSKI DNEVNIK
PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Zamenjava denarja v bujskem okraju

„Treba je pokazati, kašno moč ima zemlja"

Kot v koprskem, tako so tudi v bujskem okraju sprejeli vest o zamenjavi jugolir v dinarje z velikim navdušenjem. Takoj so se pričeli ljudje zbirati na množičnih sestankih, kjer so bili prečitani in objasnjeni postopki o zamenjavi. V Bujah je prišlo na sestanek nad tisoč ljudi, ki so ob zaključku zahtevali sestavo zahvalne resolucije VUJA, v kateri naj se izrazi vsa hvaležnost ljudstva, ker bo s tem zadan velik udarec vsem špekulantom. Prav tako naj resolucija zahteva ukinitev kroženja metrolire v našem okrožju.

Ljudstvo Krašice je z množičnega sestanka poslalo VUJA resolucijo v hrvatskem jeziku, v kateri pravi med drugim:

«Čitav narod jednoglasno je prihvatio ovu veliku pobjedu, što može, da jedino zahvali narodnoj vlasti.

Isto tako narod Krašice želi, da se sa obog teritorija isključi iz prometa i talijanske metrolire, jer samo tako moći će, da se riješi i otrese svih špekulanata, neprijatelja narodnih vlasti.»

Podobne resolucije pošlja ljudstvo tudi iz drugih vasi okraja.

Zamenjava se je pričela na slovesen način. S hitrega pregleda, ki smo ga napravili v ponedeljek popoldne po tem okraju, prinašamo nekaj značilnosti.

V Kaštelu, ki je prva vas na drugi strani Rokave, je bila zamenjava v novi šoli. Vhod je ljudstvo okrasilo z zelenjem, napisi in slikami.

V Brtonigli je bila zamenjava v dvorani šolskega poslopja. Kot v Kaštelu, je tudi tu vhod okrašen, v dvorani pa je bil tale napis: Z izmenjavo jugolire v dinarje bomo ojačili naše gospodarstvo.

Ljudje so tu prihajali v menjevalno dvorano praznično oblečeni. Bil je vtis, kot da vršijo zelo važno opravilo.

V Novi vasi nad dolino Mirne so ljudje nad vhod, ki je bil okrašen z bršljanom, izvesili tudi sliki tovarišev Stalina in Tita.

V Novem gradu smo slišali starejše ljudi, ki so se živahno razgovarjali in pritrjevali, da je ukrep o zamenjavi zelo umesten. Iz bližnjih vasi Bužinije in Dalje so že zjutraj prišli ljudje v sprevodu z zastavami in godbami. Neki tovariš nam je ob izhodu iz menjalnice dejal: «Zamenjal sem le pet tisoč lir, ker jih več tudi nisem imel. Dobil pa sem zanje dinarje, ki bodo imeli večjo vrednost. Veste, da ne delamo, da bi denar kopičili, ampak da nam je ta sredstvo za izboljšanje življenja.»

Posebno živahno je bilo pri zamenjavi v Babičih. Tu je bilo pred sedežem menjalnice veliko število ljudstva. Skoro vsa vas naenkrat je prišla. Lepo je bilo videti stare ljudi, ki so sedeli ob obeh straneh vhoda in držali denar v rokah. Starejši mož nam je na vprašanje, če bodo zamenjali veliko tisočakov, odgovoril: «Ne vem, če bi spravili skupaj sto tisoč, tudi če še vi dodaste svoje. Saj ni potrebno, da bi danes denar tako kopičili, kot je bila nekdaj navada. Naša stara leta so preskrbljena, ker ljudska oblast danes ve za nas vse. Prejšnje oblasti so vedele za nas le takrat, ko je bilo treba dati denar in blago.»

Mlajši tovariš Beličič Josip, ki je bil partizan in nosi na jopiču zvezdo, je dejal: «Mi vemo, da ima dinar, katerega smo postali danes lastniki, dvojno vrednost. Poleg običajne podlage, ki se imenuje zlato, ima še podlago — delo vsega delovnega ljudstva Jugoslavije, ki gradi socializem. Kaj pa hočete še večje garancije, kot je ta! Ameriški dolar pa ima danes samo — zlato podlago.»

Tu so v menjalni dvorani zapisali na steno z velikimi črkami: Živela herojska Titova Jugoslavija!

Tudi po drugih vaseh smo dobili podobne vtise zadovoljstva in navdušenja ljudstva. Po zaključku prvega dneva zamenjave so bile povsod velike ljudske zabave. Ljudstvo je na ta način izražalo svoje zadovoljstvo.

Ne moremo pa zaključiti tega poročila, ne da bi podčrtali zelo izvirne misli nekega tovariša iz Babičev, katerega imena ne moremo navesti, ker smo ga pozabili zapisati. Toda to ime ni važno. Važna je misel, ker je misel vsega ljudstva Istrskega okrožja v teh dneh. Dejal je:

«Treba je pokazati, kakšno moč ima zemlja!»

Kako dobro si povedal, tovariš! Le zemlja in ljudje, ki jo obdelujejo, imajo moč življenja, napredka, razvoja in bodočnosti. Ne denar, tudi če ima zlato zaslombo.

IZOLA

„Il Lavoratore" obtičal na laži

Odkar se list «Il Lavoratore» poslužuje za svoje geslo načela «obrekovati, obrekovati, nekaj bo vseeno ostalo», strelja kozle, ki ga delajo naravnost smešnega.

Pred meseci, kakor smo že poročali, je «Il Lavoratore» svoje čitatelje obvestil, da je v Izoli mestni ljudski odbor dovolil otvoritev javne hiše. Lahko si mislimo, kako so ljudje tolmačili to vest, in kaj vse so spletli in spravili v zvezo s tem obrekovanjem, ki nima nobene stvarne podlage.

Toda na žalost še danes dobimo v Trstu mnoge, ki kljub našim zanikanjem verjamejo, da je vse to res; z drugo besedo verjamejo onemu tisku, ki v smislu kominformistične l-nije, katera se naslanja na obrekovanja, ustvarja in si izmišlja laži, samo da bi končno pretrgali vse one naravne in nujno potrebne odnošaje, ki vežejo še danes tržaški proletariat z onim iz naše cone B in iz Jugoslavije.

V namenu, da napravimo konec tem nizkotnim špekulacijam, smo šli naravnost v Izolo, kjer smo prosili za pojasnila tov. Felligo Emilija, predsednika tamkajšnjega mestnega odbora. Na izrecno vprašanje, če obstaja v Izoli zares javna hiša, ki naj bi jo dovolila ljudska oblast, je tov. Felluga odločno zanikal to neresnično vest ter kot demokrat in meščan iz Izole izrazil svoj odpor zaradi te navadne laži, ki sama od sebe obsoja list «Il Lavoratore» z javnim zaničevanjem.

Da še bolj razgalimo laž lista «Il Lavoratore», smo se obrnili tudi na tovarišico Vesnaver Anito iz Izole, ki se je našemu vprašanju naravnost smejala in poudarila, da je list, ki je nudi svojim čitateljem kot hrano takšno iz trte izvito vest, ravnal zlonamerno, po drugi strani tudi zelo malo pametno, ker zadostuje, da vpraša kdor le hoče katerega koli prebivalca iz Izole in vse laži in obrekovanja se pri tej priči zrušijo.

«Il Lavoratore» se bo z nadaljevanjem podobnega poročanja še bolj osmešil ter si odtujil poštene delavske množice, kajti linija Kominforma, ki se naslanja na načelo laži, ne more voditi drugam kot v slepo ulico, iz katere bo vedno teže najti izhod. Vse to pa bo povzročilo samo ogromno škodo vsemu mednarodnemu delavskemu in demokratičnemu gibanju.

Obisk tržaških žena v Dekanih

V nedeljo 26. junija so nas obiskale žene iz Trsta. Organizacija ASIZZ iz Dekanov jim je pripravila prijeten sprejem. Skupno so si žene ogledale šolske prostore ter razstavo pionirjev, ki je zaradi lepih izdelkov dečkov in deklic vzbudila splošno občudovanje. Pionirček Peciga Egidij jim je podaril lastni izdelek v reliefu, potret maršala Tita, grb Slovenije ter slike istrske živine. Žene so se prisrčno zahvalile pionirčku ter čestitale učiteljstvu za dobre uspehe na šoli.

Nadalje so si ogledale naše demokratične žene otroški vrtec in vso vas. Pri obedu, pri katerem so jih domačice postregle z domačo hrano, jim je ugajal zlasti domač pšeničen kruh in pri tem so pripomnile: «Pri vas imate črn kruh, toda ga je za vse, v Trstu pa je kruh bel in lep, toda ni za vse ljudi in mnogi ga stradajo».

Po pozdravnem nagovoru tajnice domače ASIZZ so pionirji improvizirali nekaj ljubkih recitacij ter podali kratek prizorček, ki je vse prisotne ganil. Goste iz Trsta je pozdravil aklamiran komisar JA, ki je podčrtal, da je jugoslovanska vojska ljudska vojska, ki je tesno povezana ravno z najširšimi množicami. Tajnik krajevnega LO pa je v svojem pozdravu prikazal delo in uspehe ljudske oblasti.

Med tem časom se je napolnila dvorana že z ostalimi ženami iz vasi ne glede na starost, razpoloženje je bilo vedno bolj veselo, začrila je pesem za pesmijo, razlegali so se še zvoki harmonike, tako da je bila zabava popolna. Sele pozno v noč so se naše obiskovalke iz Trsta poslovile in enodušno so izjavile, da se že dolgo niso počutile tako srečne kot to pot pri nas v Dekanih, kjer so nemoteno pele slovenske pesmi in se s svojimi tovarišicami neprisiljeno veselile, medtem ko v Trstu zlasti prepevanje naše domače pesmi že kar preprečujejo.

Tržaške žene so podarile pionirjem v Dekanih 1000 lir in obljubile, da bodo prišle kmalu z večjo skupino na prostovoljno delo, da čim preje zgradimo zadružni dom, kar bo še bolj poživelo našo vas.

Č. M.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE V KOPRU v mesecu juniju 1949.

Rodili so se: Novel Gracijela, Reja Elka, Clon Pavel, Morgan Bruno, Božič Silvana, Cherin Anton, Benvenuti Annamarija, Pečar Nadja, Vuk Ljubica, Brišček Aleksej, Glavina Elza Fontanot Gianna, Cuk Dunja, Grizon Nadja, Dekleva Slavko, Grebbo Alma, Kocjančič Vladimir, Bussani Edgard, Zupin Nadja, Bosiek Marino, Frizziero Nazario, Corrente Bruno Berichian Marija, Perossa Aleksandra, Avber Norma, Bertok Mareno, Babič Mirko.

Umrli so: Sorič Antonija, Tomasi Marija, Breci Franc, Schiavon Ivan. Poročili so se: Udovič Ivan z Lonza Armido, Brussi Narcis s Turini Fernando in Surian Aldo z Mondo Rino.

Da bodo lahko vsaj čitali ker jim ne dovolijo videti

Pred nekaj tedni smo objavili dve pismi, ki sta si jih izmenjala tovarniški odbor Strojne tovarne v Sv. Andreju pri Trstu in kmečka obdelovalna zadruga 1. maj v Bujah.

Na povabilo, naj delavci imenovane tovarne obiščejo kolektiv v Bujah je tovarniški odbor v posebnem pismu, polnem običajnih kominformističnih potvorb, odklonil vabilo ter zatrjeval, da delavstvo Strojnih tovarn pri Sv. Andreju dobro ve, da bi v coni B dali radi razumeti, da se razvija tamkaj življenje na najugodnejši način. Člani kmečkega kolektiva pa so od svoje strani opozorili na to, da je najbolje, če hočejo biti tržaški delavci obveščeni o vsem tem, kar se dogaja v coni B, da gredo na mesto in da ne ponavljajo zakrknjeno besed, ki so jih slišali v demagoških govorih tega ali onega vidalijevca. Pri tem je ostalo, kajti na drugo vabilo ki je bilo v listih isto tako priobčeno, ni prejela zadruga od tovarniškega odbora sploh nobenega odgovora.

Ta dogodek so naše ljudske množice tako v Trstu kot tu v coni B močno komentirale; kako tudi ne, saj je označeval vso obrekovalno gonjo, ki se vleče že eno leto proti nam. Ta dogodek pa je odražal tudi vso zlonamernost nekaterih delavskih krogov, ki hočejo tržaškim delavskim množicam prikriti pravo resnico.

Demokratični tisk je dolžan, da obvesti tržaške delavce točno o tem, kakšen je položaj v našem podeželju ter kmečkem kolektivu «1. maja». V ta namen smo šli v Buje, pri čemer nas je spremljal tovariš iz ondotnega kraja, ki nam je bil hkrati za vodnika. Pot nas je vodila mimo bogatega polja Bujščine do našega cilja. Šofer je imel opravka, da je lahko vozil po vseh ovinkih poljskih poti, ki se vijejo ob njivah in vinogradih. Končno se je vzpel avto na obsežno planjavo kjer je počivala mlatilnica, obdana z ogromnimi kopami slame. Naokoli vidiš prijazne hišice in druge stavbe, še naprej lepe oljčne nasade.

Ropot motorja našega avtomobila je privabil kakšnih deset ljudi, ki so — kot smo zvedeli kasneje — člani kmečke obdelovalne zadruge 1. maj, brigade v Bračaniji. Po pozdravu smo jim naravnost povedali, da smo prišli k njim, da zvemo, kako je bilo z vabilom, ki so ga poslali delavcem Strojnih tovarn pri Sv. Andreju v Trstu. Pri teh besedah si takoj opazil, da si se dotaknil dogodka, ki je zapustil na njih sledove neugodja in skoro bi dejal žalosti.

«Pridite, pridite in oglejte si naš kolektiv naša stanovanja, naprave, hleve in gospodarska poslopja, poglejte tudi nas, kako smo oblečeni, kar vprašajte nas, kar hočete in objavite točno vse v svojem listu, kar ste

KP Avstrije podpira avstrijske uradnike

pri ustrahovanju slovenskih staršev

Tudi letos je povabila AFZ slovenske otroke na Koroškem na počitnice v otroških kolonijah v Sloveniji. Namen tega povabila je popolnoma socialnega značaja in je namenjen zgolj krepitvi zdravja in razvedrilu otrok.

Čeprav pošiljajo avstrijske oblasti na Koroškem vsako leto otroke na okrevanje v razne države zahodne Evrope in celo v fašistično Španijo, jim počitnice slovenskih otrok v napredni in socialistični Jugoslaviji očitno niso po volji. Meseca junija je prišel v velikovški okraj uradnik Varnostne direkcije iz Celovca Regensberger obiskal starše, ki so prijavili otroke za počitniške kolonije v Sloveniji in poizvedoval, kdo organizira to akcijo. Poleg drugih je vpraševal tudi posestnika Grila v Vovbrah, od kod je dobil navodila za zbiranje otrok, ki naj bi šli v Slovenijo na počitnice, in še ima oblasti za to posebno dovoljenje. Bivša nacistka Slaper, ki je sedaj občinska uradnica v Vovbrah, pa je v občinskem uradu skrajno surovo napadla Slovenko Karner, ki je na občini prosila za potrdilo, potrebno za potni list njenega otroka, ki ga je prijavila za počitniško kolonijo v Sloveniji.

Iz tega je razvidno, da gre za organizirano gonjo proti počitniškim kolonijam slovenskih otrok, ki jo izvajajo uradniki z ustrahovanjem staršev. Deželna vlada na Koroškem je za podobne socialne akcije ki so namenjene nemškim otrokom, dala na razpolago precejšnja sredstva, medtem ko za slovenske otroke ni dala ničesar, obenem pa ovira celo socialne akcije, ki jih vodijo Slovenci na lastne stroške.

Ne glede na to pa zastraševanje staršev ni uspelo, kajti za počitniške kolonije v Jugoslaviji se je že do danes prijavilo nad 500 slovenskih otrok iz Koroške.

S tem delovanjem, ki je naperjeno proti pravicam slovenske manjšine, pa se vjema tudi pisanje glasila avstrijske Komunistične partije «Volksstimme». Pred dnevi je namreč ta list objavil članek z naslovom «Otroci v Jugoslaviji», v katerem navaja, da nima organizacija «Kinderland», ki jo vodi KP Avstrije, nič skupnega s povabilom OF naj gredo otroci na počitnice v Jugoslavijo. Organizacija «Kinderland» je proti temu, da bi pošiljali slovenske otroke iz Koroške na počitnice v Jugoslavijo, «ker so tam nezanesljive politične in gospodarske razmere». Nadalje je iznašel list «Volksstimme» tudi to možnost, da bodo otroke, namesto da bi se odpočili, «izkoristili predvsem v smislu politike Titove klike» in zaradi tega člani «Kinderlanda» ne smejo na počitnice v Jugoslavijo.

Takšno stališče KPA in njene otroške organizacije «Kinderland» se prav v nobeni točki ne razlikuje od stališča, ki ga do popolnoma socialne akcije, katera naj omogoči koroškim otrokom počitnice v Jugoslaviji, zavzemajo šovinistično in protijugoslovansko usmerjena avstrijska oblastva na Koroškem. Zaradi takšnega informbirojevskega gledanja na počitnice ne bo moglo mnogo koroških otrok, pa tudi mnogo otrok iz držav ljudske demokracije, niti letos oditi v Jugoslavijo, da bi uživali lepote našega Jadrana in slovenskih planin.

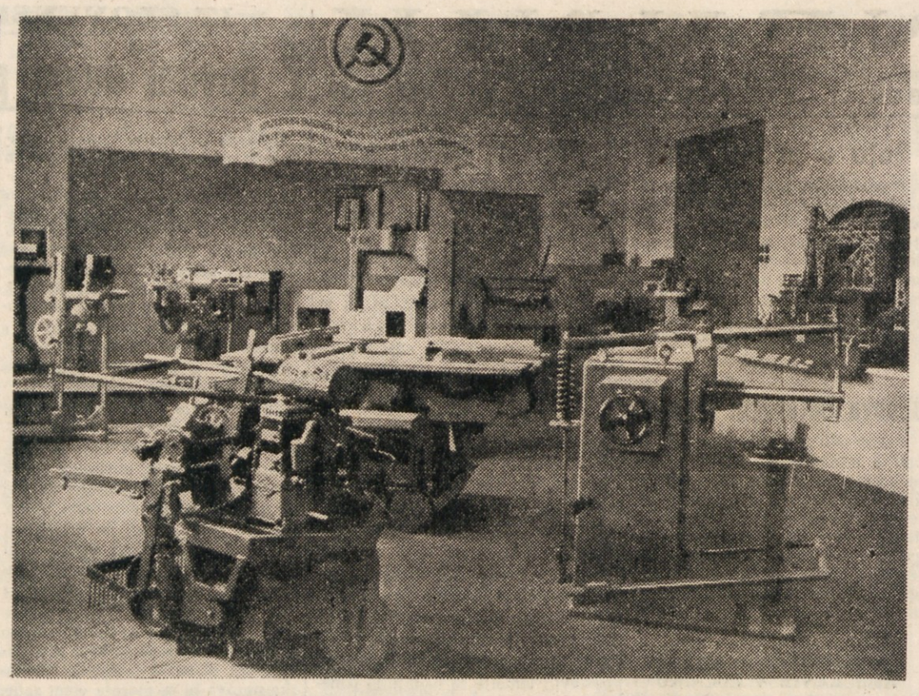

MOTORNE ŽAGE IN DRUGI STROJI, DELO IZUMITELJEV IN NOVATORJEV.

SLIKA PRIKAZUJE TIPIZIRANE DELE ZA GASILSTVO, KI SO JIH PREJŠNJE ČASE UVAŽALI IZ INOZEMSTVA.

KMECKA MIZA, PREGRNJENA Z BOGATO VEZENIM PRTOM IN PREDICA S KOLOVRATOM — ZNAČILNOSTI SLOVENSKE KMECKE HISE.

SOBNI ARTIKLI, IZDELANI IZ KOVANEGA ŽELEZA.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Boj za italijanski petrolej se je pričel

Na tem mestu smo že ugotovili, kako potekajo tehnične raziskave na najdiščih zemeljskega olja med Piacenzo in Cremono. Italijanski in inozemski listi, politični kakor gospodarski, nadaljujejo z ugibanji o teh ležiščih. Mnenja so prav različna. Poslednje dni se je močno razširil glas, da ta najdišča nimajo velikega pomena, da so povzročili «petrolejsko mrzlico» na italijanskih borzah špekulanti, češ da sedaj kaže, da bo le metan, ne pa petrolej itd.

Italijanski tisk doslej ni odkril pravega stanja stvari, bodisi da ni mogel do zaupnih informacij ali pa je namerno zavzel stališče prikrivanja. Za kulise je posvetil te dni švicarski tisk, ki razpolaga z dobrimi obvestili. Poroča, da je kvaliteta zemeljskega olja pri Cortemaggiore zelo dobra (dajalo bi do 40 odst. petroleja) in, čeprav ni nikdar mogoče trditi, kolikšen je obseg najdišč, je mnenje strokovnjakov, da bodo zlasti v globini 3-4000 metrov naleteli na zelo obsežne petrolejske plasti. To mnenje potrjujejo prav nasprotujoče si vesti v tisku, ki so inspirirane od raznih strani, ki se udeležujejo zakulisne borbe za koncesije in nove vrelce tekočega zlata. Te dni je prispel v Rim Ralph Bolton, vodja vzhodnega oddelka za proizvodnjo ameriške družbe Standard Oil, in čuje se, da nakupujejo Američani s pomočjo slamnatih mož velike površine zemljišč in posestev na področju, kjer so najdišča petroleja. Vse več ameriških petrolejskih družb se zanima za Cortemaggiore. Zemljišča kupujejo, čeprav še ni jasno, kakšen bo novi zakon o vrtanju in izkoriščanju petroleja, ki ga pripravlja De Gasperijeva vlada, ker se glede rizika zanašajo na svojo politično moč, ki jo imajo v državi.

Italijanski finančni krogi in družba AGIP, ki je vršila dosedanja vrtanja, so sprva skušali sami izkoristiti najdbo. Toda Američani so prepričevali, da brez njih ne bo nič. Vlada, ki je morala računati z javnim mnenjem in z opozicijo v parlamentu, ni mogla kratko in malo prepustiti iniciativo ameriškim družbam. Zato je z izjavo ministra Vanonija najprej zadovoljila radovedneže in s tem hkrati okrepila svoj položaj pri zakulisnih pogajanjih z mogočnim partnerjem, potem pa je storila vse, da mrzlico zopet odpravi in razširi mnenje, da najdišča niso pomembna. Pri tem so ji bile borzne špekulacije dober izgovor.

Pritisnila je na tisk, finančne kroge ter posegla celo v trgovanje z delnicami. Tako njeno delovanje pa je po drugi strani všeč tudi ameriškim družbam, ki nakupujejo zemljišča, pa ne žele, da bi le-tem cena preveč rasla, če bi bili lastniki prepričani v uspeh vrtanj. Obenem pa tako varanje in zmeda v javnosti krepi stališče družb, ki trde, da brez njih Italija ne more pridobivati petroleja.

Vlada kakor Standard Oil in druge družbe so prepričane, da so zavohali dober petrolejski dobiček. Zato petrolejski odbor De Gasperijevih ministrov pripravlja tak novi zakon o petrolejskih vrtanjih, ki bo olajšal udeležbo zasebnega kapitala (doslej dopušča zakon izdajo dovoljenja za izkoriščanje le na podlagi uspešno opravljenih vrtanj, ki pa so vsled visokih stroškov precejšen riziko), obenem pa pospešuje gradnjo novih petrolejskih rafinerij v Milanu, Cremoni in Piacenzi. Obisk Ralpha Boltona in kupovanje zemlje, ki traja že skoraj tri mesece, napoveduje po drugi strani, da se je pričel zakulisni boj v velikem obsegu. Udeležencem tega skritega spopada je ljubo, da ostanejo njihove mahinacije neznane, in to nalogo bodo hvaležno opravili raznovrstni listi in lističi za kako drobtino, ki jim bo vržena.

Nova italijansko-francoska trgovinska pogodba

Dne 9. t. m. so podpisali novo trgovinsko pogodbo med obema državama, ki velja od 1. julija t. l. dalje za leto dni. Celokupni promet dosega višino 35 milijard lir ali 18 milijard frankov, z vsake strani. Francozi bodo dobavili za 2,5 milijard poljedelskega orodja, za 3 milijarde železne rude in kovin, fosfatov za 2 milijardi, živil za 2,5 milijarde, izdelkov mehanične in kemične industrije za 5 milijard. Italija pa bo izvozila v Francijo rudnin za 3 milijarde frankov (25.000 ton cinka) elektrotehničnega in mehaničnega materiala za 6 milijard, gnojil za 2 milijardi, poljedelskih proizvodov in živil za 2,5 milijard. Promet luksuznih izdelkov bo dosegel 1,5 milijard frankov v vsaki smeri: italijanska svila v zameno za francoske parfume in vina, pariško blago v zameno za italijanske kravate. itd.

Odprli so razstavo lokalne industrije in obrti LRS

Iz Ljubljane nam pišejo o novih uspehih

Te dni je bila odprta v Ljubljani razstava lokalne industrije Slovenije. Lokalna industrija, katere glavni namen je dvig življenjskega standarda delovnega ljudstva, je zelo pomembna za našo socialistično izgradnjo. Izdelava predmetov široke potrošnje, ki so nujno potrebni prebivalstvu, izboljšanje kvalitete izdelanih predmetov, povečana izbira ter uvedba novih artiklov, vse to so naloge lokalne industrije.

Na razstavi, ki je prva te vrste v Sloveniji, se lahko najbolje vidi, kako velika je želja naših delovnih ljudi, da kljub vsem težavam zgradijo v deželi socializem in se osamosvoje...

Razstavljeno je praktično, okusno izdelano pohištvo, najrazličnejši stroji in instalacije, izdelki precizne mehanike, lončarski in keramični izdelki, umetniško izdelane fotografije, izdelki tekstilne in usnjarske industrije, prehrana, galanterija, igrače, ter vrsta drugih predmetov, ki spadajo v lokalno proizvodnjo.

Med najpomembnejše oddelke spada oddelek racionalizatorjev in novatorjev. Tam je razstavljena množica izdelkov, ki smo jih morali še do nedavna uvažati iz inozemstva, zdaj pa jih izdelujemo sami in to v mnogih primerih še v boljši kvaliteti kakor n. pr. izdelke sanitarne keramike tovarne Liboje.

Razstavljen je prvi transformator domačega izdelka, delo novatorja Jožeta Furlana s Črnuč, škarje za rezanje pločevine, s katerimi je naši deželi prihranjenih 877.000 dinarjev, izum novatorja Andreja Goriška iz Maribora, Pomemben prispevek domači proizvodnji je dal tudi ing. Tomšič iz Maribora, ki je našel novo železno rudo za čiščenje surovega plina, ki smo je prej prav tako dobivali iz inozemstva.

Med raznimi razstavljenimi predmeti je zanimiv izum čevljev s podplati, ki so izdelane iz mase sestavljene 97 odst. iz celuloze, ostalo pa iz raznih kemičkih sestavin. Ti umetno izdelani podplati so nepremočljivi ter zelo vzdržljivi, poleg tega pa so takšni čevlji tudi mnogo cenejši. Izdelavo čevljev z umetnimi podplati je zvezna planska komisija sprejela ter vključila v svoj plan.

Z velikim zanimanjem se obiskovalci ustavljajo ob razstavljenih izdelkih učencev v gospodarstvu ter učencev industrijskih šol. Ta oddelek jasno dokazuje, kako velika pozornost se danes posveča naši mladini, da se čim bolj izpopolni v svoji stroki.

Izredni lepi izdelki so razstavljeni v oddelku domače obrti. Krasno izdelane čipke iz Gorice, Idrije in ljubljanske okolice, lesni izdelki iz Ribnice in Grosuplja, platno iz Črnomlja, lončarska roba iz Celja, Maribora, Radgone in Murske Sobote-vse to je zastopano na razstavi po najrazličnejših predmetih, ki so vsi ohranili pristne narodne motive.

Zelo zanimiv in poučen je oddelek, kjer so razstavljeni predmeti, izdelani iz raznih odpadkov. Zlasti iz koščkov lesa, tekstilnih odpadkov, aluminija, železa in papirja se lahko izdelajo mnogi praktični in zelo potrebni predmeti, ki so odlične kvalitete.

Razstava lokalne industrije dokazuje, da se je naš državni sektor zelo okrepil. Izmed številnih podjetij, ki sodelujejo na razstavi, predstavlja ena tretjina podjetja državnega sektorja. Med razstavljalci je tudi mnogo obrtnikov, ki so se zadnji čas v velikem številu vključili v socialistično proizvodnjo. Na tej razstavi razstavlja skupno 460 obrtnikov, kar je prvi primer v zgodovini slovenskega naroda, da v tako visokem številu skupno razstavlja svoje izdelke.

Naši najvišji državni voditelji so v svojih govorih že neštetokrat poudarjali važnost ohranitve in dviga obrtništva in naloge obrtnikov v lokalni proizvodnji. Obrtnikom je omogočena visoka kvalifikacija, da lahko izdelujejo izdelke čim boljše kvalitete. V zvezi s tem je izdal prezidij FLRJ zakon o obrtništvu, v katerem so do podrobnosti urejene pravice in dolžnosti obrtnikov v naši deželi. Ta zakon ščiti strokovno znanje obrtnikov ter posveča zlasti veliko pozornost učencem. Ta zakon predvideva tudi zvanje državnega mojstra, ki more biti s svojo visoko kvalifikacijo in pravilnim odnosom do učencev res za zgled ostalim obrtnikom.

Za razstavo lokalne industrije v Sloveniji vlada v vsej državi veliko zanimanje. Delovni kolektivi iz najbolj oddaljenih republik prihajajo na razstavo ter odnašajo z nje mnogo novih izkušenj in volje za nadaljnje delo in izvršitev nalog, ko so videli ta veliki uspeh naših narodov na polju izgradnje, prav zdaj, ko se naši sovražniki z vsemi silami trudijo, da dokažejo nasprotno...

Za kamnarsko industrijo slabo kaže?

Italijanska industrija marmorja je v krizi. Proizvodnja na področju Apuanije in Garfagnana letos ne bo presegla 90.000 ton, kar je komaj tretjina nekdanje proizvodnje 280—300.000 ton letno. To pomeni, da je po povojni konjunkturi, ki je trajala še v 1947, nastopilo trajno nazadovanje.

Izvoza, ki je bil pred vojno precejšen, skoraj ni. ZDA se branijo italijanskega marmorja, v drugih državah ga smatrajo za luksuzno robo, notranji italijanski trg pa ga ne more mnogo sprejeti, ker ni velike gradbene delavnosti odn. se ta zadovoljuje s cenenim gradbenim materialom. Kamnolomi so letos omejili proizvodnjo na minimum. Izboljšanje lahko nastopi le v zvezi z poživitvijo stavbne delavnosti, vendar pa ni pričakovati predvojnega obsega poslov. Obveznost 10 odst. porabe marmorja pri gradnji javnih poslopij ne pride do izraza, ker v glavnem obnavljajo ceste, železnice, mostove itd. Fanfanijev stavbni načrt bo koristil prav malo. Vsega bodo potrebovali za 30.000 ton marmornatih stopnic.

Prav zadnje čase obnavljajo pri nas nabrežinske kamnolome. Trde, da imajo zagotovljen odkup v ZDA. Zaradi zaposlitve kamnolomcev bi ne bilo slabo. Škoda, da smo tudi tu morali čakati, da so najboljša povojna leta minila.

Kratke športne vesti

Italijanska košarkarska ekipa Rejer iz Benetk se nahaja v Beogradu, kjer bo 8. t. m. igrala s Partizanom, 10. t. m. pa z Rdečo zvezdo.

Krožna dirka okoli Francije

Sesti odsek znane krožne kolesarske dirke okoli Francije se je pričel s startom v S. Malu in s ciljem v Sablesu. Proga je bila dolga 305 km. K pregledu, ki je bil pred samim pričetkom tekme, se je prijavilo veliko manjše število tekmovalcev. Med utrujenci je bilo precej Spancev. Edini Spanec Serra, ki se je šestega odseka udeležil, je po nekaj kilometrih tudi odpovedal.

Startalo je 92 tekmovalcev. Spremljal jih je mraz in dež. Italijanski tekmovalci so se tesno približali vodilni skupini. Coppi je vozil uporno in resno, kot da je že pozabil na včerajšnji neljub dogodek.

Na cilju so se tekmovalci zvrstili v sledečem vrstnem redu: 1. Delleda (Francija) 8.39'7"; 2. Ockers (Belgija) 8.39'20"; 3. Kubler (Švica) 8.39'32"; 4. Bartali (Italija) itd..

Jutri bodo udeleženci krožne tekme okoli Francije počivali v Les Sables D'Olonne.

Splošna ocena po šestem odseku je sledeča: 1. Marinelli (Francija), 2. Magni, 3. Kubler, 4. Dupont. Bartali je na devetem mestu.

Prvi sadovi...

Koroška ima v Celovcu svojo radijsko postajo. Kakor pri drugih ustanovah na Koroškem so tudi pri radijski postaji v Celovcu Slovenci izključeni. Oddaje se vršijo v nemškem jeziku. Za oddaje v slovenščini je določenih dnevno pičlih 20 minut in še to v predpoldanskih urah.

Kakšen šovinističen duh vlada na celovški radijski postaji, dokazuje sledeče: Namesto dosedanje napovedi v nemškem jeziku «Prinašamo oddajo v slovenščini», napoveduje sedaj celovški spiker: «Prinašamo oddajo za mešano govoreče področje». Koroškim šovinistom sedaj še sama besedica «v slovenščini» ne gre in ne gre z jezika.

Prvi sad pariške konference, o kateri piše gasilo KP za Koroško «Volkswille», da predstavlja «velik uspeh koroških Slovencev...» se je že pokazal.

Kako globoko ste že zabredli, sveti očetje Informbiroja.

Svetoivansko pevsko društvo „S. ŠKAMPERLE“

je ponesle našo pesem po Dalmaciji

«Bomo, bomo», se jih je oglasilo vseh petinštirideset. Očka Mahkota, ki je ves večer molčal, kot bi pri sebi nekaj tuhtal, je le povedal, kar mu je ležalo na duši, predno smo šli k počitku. «Lani sem vas peljal v Beograd 75. letos vas peljem v Dalmacijo 45. Toda povem vam, da sem vas 45 prav tako vesel. Zmeraj zvesti, zmeraj vdani slovenski pesmi».

Kot v odgovor je tedaj zadonela naša pesem po dvorani hotela Beograd in se razlila preko dalmatinskega morja proti Trstu.

22.VI.

Pred hotelom Beograd čakajo avtobusi. V Biograd na moru nas popeljejo. Izvolili smo si po cesti, ker bi morali na zvezo k ladjo čakati predolgo. V Biogradu je velik sindikalni dom oddiha. Tam čakajo jugoslovanski delavci na pesem tržaških gostov. Vozimo se mimo zelenih, skrbno obdelanih polj in oljčnih gajev. Sredi med njimi kak kilometer pred Biogradom je velika popolnoma nova zgradba vsa v teresah za sončenje. Takoj sem uganila, da mora biti sanatorij za kostno tuberkulozo. V Biogradu na moru so nam to potrdili in nam povedali, da je bilo poslopje dovršeno pred kratkim in da je vseznega značaja.

Čim so naši avtobusi zavozili med skupino hiš, so se zaslišali prvi takti godbe. Ves Biograd, pionirčki, mladina, matere z otroki v naročju, stare mamice, možje in starčki, vse nas je čakalo, da nas pozdravi in med godbo in vzkliki sprejme do Doma oddiha, kjer bo koncert.

Čas nas je silno utesnjeval Ura je že bila preko enajste in kmalu po eni je odplul parnik v Šibenik, kjer je bil zvečer nastop v gledališču. Delavci iz krajev Jugoslavije, ki so tam na letnem dopustu, so nam prav po tovariško pomagali nositi prtljago, katero smo hitro odložili v neko pisarno, da si bomo še pred nastopom ogledali dom. Vse se je izvršilo v največji brzini. V veliki moderni štirinadstropni zgradbi je v poletnih mesecih stalno nekaj preko dve sto ljudi na oddihu. Skupno z domačini so napolnili obsežno dvorano. Neka deklica je pred pričetkom koncerta poklonila šop cvetja tovarišu Venturiniju. Nato se je vrstila pesem za pesmijo. Pogled mi je preletaval vso tisto pisano množico, ki jo je tako globoko sprejemala vase. Starčki so si ves čas otirali solze in mnogi niti ploskati niso utegnili.

Ob koncu se je prelila pesem v aplavzu tržaškim pevcem in tržaškim borcem za demokracijo, v aplaz Titu in partiji. Na tistem majhnem prostoru je vsakdo izmed nas občutil stvarnost Jugoslavije. Nekako ni mogel mimo nje. Ljudstvo samo mu jo je približalo s svojo veliko vero v partijo in Tita. Tudi pozneje smo povsod, kjer koli smo se ustavili, to stvarnost občutili, a Biograda ni mogel nihče pozabiti. «Cemu ti je tako pri srcu?» sem vprašala Alda. «Tam sem začutil, da sem med svojimi», je dejal on, Aldo, svetoivanski zidar, ki ima oddih le tedaj, ko ni dela, in nikoli tistega denarja, da bi šel na 14-dnevne počitnice.

Tudi čevljar iz Šmartna pri Litiji, ki mi je pomagal nesti kovčeg na parnik, ga ni imel.

Oddih so dobili delovni ljudje šele v novi Jugoslaviji. Po planu so jim odrejeni dopusti in je naznačeno, kje jih bodo prebili. Možno je, da si kdo izvoli drugam. Tudi v tem primeru ima prosto vožnjo. Za oskrbnino pa mora plačati eno četrtino.

Na parniku je zbor zapel pesem v pozdrav. Z njo se je vedno hitreje oddaljeval od brega, kjer je biografska godba še vedno odgovarjala pesmi Svetoivančanov. V vetru in soncu so visoko frfotali beli robci, dokler nismo zavozili daleč na odprto morje.

Zdaj vozimo mimo otoka Pašmana, ki ga pokrivajo samj oljčni gaji. Na drugi strani je otok Vrgada in Murter. Strojnik na ladji je stopil iz svoje kajute. Obkrožili smo ga, da nam posodi daljnogled. Videli bi radi od blizu svetilnik Prišnjak, ki se sam prižiga in ugaša. «Tu je Radoslavov otok, pokaže na zaplato zemlje sredi morja». «Cemu se tako imenuje?» hoče zvedeti Marija. «Po Radoslavu, kralju Slavinskemu. Sprl se je s sinom Moslavom, ki mu je hotel vzeti Dalmacijo, potem je premagal Turke».

«Dalmacija više ne rodila
rujnim vinom in bijelom
pšenicom,
jer sin hoće, da pogubi svoga
babu — kralja Radoslava».

nam pove na izust stihe iz narodne pesmi, v kateri je del hrvatske zgodovine. V prijetnem kramljanju z njim se bližamo luki v Šibeniku. Očarljiv je vhod vanjo skozi ozko morsko ožino. Pred vhodom v šibeniške vode je kopališče. V zalivu samem je voda premrzla za kopanje zaradi izliva reke Krke. Mesto se dviga v terasah nad obalo in v pristanišču je vse polno večjih in manjših ladij. Na obali je vse polno ljudi. K sprejemu so prišli. Burno pozdravljajo zbor in vzklikajo tržaškemu demokratičnemu ljudstvu. Neki tovariš se opravičuje, da jih ni več. «Javljeno je bilo, da dospe ladja ob 6. a je dospela ob 4. Ta pomota je zakrivila, da niso mogli priti vsi. Če bi te pomote ne bilo, bi vas 6.000 Šibenčanov gotovo čakalo».

(Nadaljevanje sledi)

ANGELO VIVANTE

JADRANSKI IREDENTIZEM

40

Imbrianijevo glasilo «L'Italia degli Italiani» je v tistih dneh takole pisalo o Cairoliju: «Pridružiti Cairolijevo ime našemu osvobodilnemu pokretu bi zares pomenilo dostojno zaključiti slavno tradicijo njegove rodbine itd.»

Ko v mesecu juniju zaseda berlinski kongres, oba iredentistična odbora «tržaški» in «istrski», trdita v svojih programih s polno gotovostjo, da bo Italija sprožila na kongresu vprašanje svojih vzhodnih meja. Pri tem tudi napovedujeta skorajšnji konec avstrijske oblasti v Tirolski in v Julijski krajini. Toda lepe in idilične sanje generala Avezzane se na berlinskem kongresu ne uresničujejo. Politični zemljepis Balkana dobi sicer še eno predelavo, toda ne v smislu spoštovanja nacionalnega principa. Če si po precejšnjem časovnem razmahu nepristransko ogledamo to razdobje italijanske politike, ni težko ugotoviti vzroke njenih neuspehov. Aneksionističnim težnjam italijanske demokracije, ki je bila prišla nedavno na oblast, je popolnoma nedostajalo bodisi notranje pripravljenosti bodisi vsaj deloma naklonjenega diplomatskega okolja. Medtem ko so leta 1866 vse velike sile smatrale priključitev Benečije k Italiji za vprašanje evropskega interesa, je vsako razpravljanje o kakršnih koli teritorialnih spremembah držav, ki so se zbrale na berlinski kongres, s tega kongresa že vnaprej kategorično izključeno. Če je torej italijanska diplomacija, kakor trdi markiz Cappelli, tudi naredila v tej smeri kakšen poskus, je bil ta njen poskus brez dvoma odločno zavrnjen. In morda je Italija prav v tem, ko je hotela uresničiti svoje nestvarne iredentistične težnje, zamudila priliko za to, da bi koristila svojim stvarnejšim interesom na Jadranu in na Sredozemlju.

Ni znano (in je bolje, da ni znano), kakšna je bila usoda spomenice, ki sta jo istrski in tržaški odbor poslala pruskemu cesarju Viljemu in vsem delegatom, zbranim na berlinskem kongresu. Zanimivo bi bilo vedeti le to, na kateri princip je tista spomenica, naslovljena na najvišje evropsko predstavništvo, upirala svoje zahteve, kajti pravica po aneksiji se opira skoraj vedno na dva protislovna principa: nacionalni princip in teorijo o naravnih ali zemljepisnih mejah. V publikaciji «Pro Patria» je na primer postavljena zahteva, da Italija dobi najširše zemljepisne meje. Nekaj strani nato pa se avtor sklicuje na nacionalni princip in navaja te-le besede Camilla De Meisa: «Kjer se neha narod, tam se neha država.»

Tudi sestavek Tržačana Fabrisa «Il Confine Orientale» je predvsem le učena razprava, ki ima namen dokazati, da se mora politična meja kriti z geografsko, to je, da mora seči do Retskih in Julijskih Alp. Istega v bistvu vojaškega kriterija se drži tudi general Avezzana, ki v svojem že omenjenem pismu Depretiju pravi: «Edina meja, ki lahko zagotovi Italiji varnost, je meja ob Julijskih in Retskih Alpah.»

V oktobru 1878 se v mestu Forliju zberejo voditelji italijanskega iredentizma, to je najvidnejši predstavniki italijanske demokracije, da bi preuredili športno ustanovo, ki je v tisti dobi še lahko veljala za največjo in najuspešnejšo pripravo za kakršno koli vojno podjetje, to je streljanje v tarčo. Na tistem zborovanju (kjer naj bi po nekaterih iredentističnih virih tudi prišlo do tajnega sporazuma za pripravo nekega oboroženega nastopa proti Avstriji) je bilo izdano uradno dnevno povelje, v katerem je bila nacionalna zahteva postavljena poleg obmejne zahteve, a vendar ne izenačena z njo. V enem izmed odstavkov tega dnevnega povelja je namreč rečeno: «Vprašanje naših neodrešenih pokrajin in naših meja ob Retskih in Julijskih Alpah nima samo moralnega pomena, ampak spričo dogajanja na evropskem Vzhodu lahko postane neposredno praktično vprašanje itd.»

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska — Ljubljana, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA D. Z O. Z. — TRST.